

สัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย
สัญญาเลขที่ ว.๓๓๕ / ๒๕๖๐

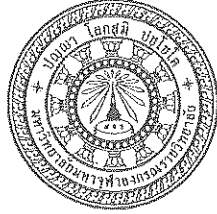
รหัสโครงการ MCU RS 610760335

ระหว่าง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้ให้ทุน

กับ พระครูนิวาสิตขันธ์,ดร ผู้รับทุน

สิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

คู่ฉบับ

สัญญาเลขที่ ๑-๓๓๕ / ๒๕๖๐

สัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัญญานี้ทำขึ้น ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา เลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๑ ถนนพหลโยธิน ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ เมื่อวันที่ ๑๙ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระหว่าง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป เป็นผู้รับมอบอำนาจตามหนังสือมอบอำนาจ ลงวันที่ ๑๙ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เป็นผู้บริหารสัญญาและโครงการจนกว่าจะแล้วเสร็จ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้ให้ทุน” ฝ่ายหนึ่ง กับ พระครูจิววิมลทินฺย ตำแหน่ง อธิการบดี เลขประจำตัวประชาชนของผู้รับทุน ๙-๕๐๑๑๐๐ ๕๐๕-๐๑-๐ อายุ ๕๖ ปี สัญชาติ ไทย ที่อยู่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ถนนพวงทอง ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้รับทุน” อีกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้ให้ทุนมีวัตถุประสงค์จะส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาที่สำคัญของมหาวิทยาลัยหรือนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ จึงได้จัดสรรเงินอุดหนุนการวิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งสัญญานี้

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้ให้ทุนตกลงให้ทุนและผู้รับทุนตกลงรับทุนอุดหนุนการวิจัยเรื่อง “โครงการย่อยที่ ๒ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิสุทธิกับการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวพ่อ-แม่มีใหม่ (แผนงานวิจัย พ่อ-แม่มีใหม่ : แนวคิดและกระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา)” ซึ่งในสัญญานี้ เรียกว่า “โครงการ” ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นจำนวนเงิน ๑๗๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนเจ็ดหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

ข้อ ๒ ผู้รับทุนจะต้องดำเนินการวิจัยตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์และข้อตกลง พร้อมส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์แก่ผู้ให้ทุน ภายในวันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๓ การเบิกเงินอุดหนุนการวิจัยจากผู้ให้ทุน ผู้รับทุนมีสิทธิเบิกเงินอุดหนุนการวิจัยเป็นรายงวดจากยอดเงินตามข้อ ๑ ดังนี้

งวดที่ ๑ จ่ายให้เป็นเงินไม่เกินร้อยละ ๔๐ ของวงเงินอุดหนุนการวิจัยในโครงการ คือจำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดหมื่นบาทถ้วน) ภายในสามสิบวัน หลังจากวันลงนามในสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย และผู้รับทุนกรอกรายละเอียดโครงการวิจัยในระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (NRMS) เรียบร้อยแล้ว

งวดที่ ๒ จ่ายให้เป็นเงินไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของวงเงินอุดหนุนการวิจัยในโครงการ คือ จำนวน ๕๒,๕๐๐ บาท (ห้าหมื่นสองพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยผู้ให้ทุนจะจ่ายให้ภายหลังจากผู้รับทุนได้ส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย ตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนด จำนวน ๕ ชุด พร้อมซีดีหรือดีวีดีจำนวน ๑ แผ่น ภายในสี่เดือน นับจากวันลงนามในสัญญา โดยรายงานดังกล่าวได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้ให้ทุนแต่งตั้งแล้ว ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันและผู้รับทุนจะต้องกรอกรายละเอียดรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย (ฉบับแก้ไข) ในระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (NRMS) เรียบร้อยแล้ว

[Signature]

[Signature]

งวดที่ ๓ จ่ายให้เป็นเงินไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของวงเงินอุดหนุนการวิจัยในโครงการ คือ จำนวน ๕๒,๕๐๐ บาท (ห้าหมื่นสองพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยผู้ให้ทุนจะจ่ายให้ภายหลังจากที่ผู้รับทุนได้ส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนด จำนวน ๓๐ ชุด พร้อมซีดีหรือดีวีดี จำนวน ๑ แผ่น และผู้รับทุนกรอรายละเอียดโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ในระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (NRMS) เรียบร้อยแล้ว และได้นำเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือตีพิมพ์ในวารสารที่อยู่ในประกาศคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) หรือตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมระดับชาติที่ได้นำเสนอสภาสถาบันอนุมัติและจัดทำเป็นประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป และคณะกรรมการประจำสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์อนุมัติแล้ว ซึ่งต้องไม่เกินหกสิบวัน

ในการจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่ผู้รับทุนแต่ละงวด ผู้ให้ทุนจะจ่ายเงินแก่ผู้รับทุนโดยตรง ผ่านบัญชีธนาคารของผู้รับทุน

ในกรณีที่ผู้ให้ทุนหรือผู้รับทุนเห็นว่า โครงการซึ่งได้ดำเนินการเสร็จสิ้นโดยครบถ้วนตามข้อ ๑ นั้น อาจดำเนินการพัฒนาอย่างใดอย่างหนึ่งต่อจากโครงการเดิม ซึ่งการดำเนินการเพิ่มเติมดังกล่าวนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ให้ทุนหรือผู้รับทุนมีสิทธิ ยื่นข้อเสนอเพิ่มเติมให้แก่คู่สัญญาเพื่อดำเนินโครงการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตามที่ทั้งสองฝ่ายจะได้ ตกลงกันต่อไป

ข้อ ๔ เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้

ภาคผนวก ๑ แบบเสนอโครงการวิจัย ประกอบการของงบประมาณอุดหนุนงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เรื่อง “โครงการย่อยที่ ๒ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธกับการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวพ่อ-แม่มีใหม่ (แผนงานวิจัย พ่อ-แม่มีใหม่ : แนวคิดและกระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา)” จำนวน ๑ ชุด แผ่น

ภาคผนวก ๒ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน ๑ ชุด

ภาคผนวก ๓ สำเนาบัญชีเงินฝากธนาคารทหารไทย จำนวน ๑ ชุด

ภาคผนวก ๔ สำเนาบัตรประจำตัวพยาน จำนวนคนละ ๑ ชุด (ถ้ามี)

ข้อความใดในเอกสารที่แนบท้ายสัญญานี้ ที่ขัดแย้งกับสัญญา ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้ และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง หรือมีได้ระบุไว้ ให้ผู้ให้ทุนเป็นผู้วินิจฉัย ผู้รับทุนต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ให้ทุน

ข้อ ๕ ผู้รับทุนจะต้องเริ่มดำเนินการตามแผนการวิจัยที่ระบุไว้ในโครงการทันที นับแต่วันลงนามในสัญญานี้ หากผู้รับทุนมิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับจากวันลงนามในสัญญา ผู้ให้ทุนมีสิทธิยกเลิกสัญญาได้

ข้อ ๖ ผู้รับทุนได้ทราบและเข้าใจระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศและคำสั่งของผู้ให้ทุนซึ่งมีอยู่ในขณะที่ทำสัญญานี้โดยตลอดและจะปฏิบัติตามระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศและคำสั่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการนี้ทั้งที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบันและที่จะออกใช้บังคับต่อไปในภายหน้าโดยเคร่งครัด ผู้รับทุนจะต้องรับผิดชอบแต่โดยลำพังต่อการละเมิดบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือสิทธิใด ๆ ในทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลภายนอกซึ่งผู้รับทุนนำมาใช้ปฏิบัติงานวิจัยตามสัญญานี้

ข้อ ๗ ผู้รับทุนต้องควบคุม กำกับดูแลและใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ พร้อมจัดเตรียมเอกสารบัญชีและหลักฐานการใช้จ่ายเงินเพื่อให้ผู้ให้ทุนสามารถตรวจสอบได้ทุกโอกาสโดยผู้รับทุนจะต้องใช้เงินทุนซึ่งได้รับจากผู้ให้ทุนตามสัญญานี้เพื่อดำเนินการในโครงการนี้เท่านั้น

ในกรณีที่เกิดปัญหาซึ่งต้องพิจารณาว่าการดำเนินการของผู้รับทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามวรรคแรกหรือไม่ ผู้ให้ทุนจะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๘ ผู้รับทุนต้องดำเนินการวิจัยด้วยตนเองโดยจะไม่นำงานวิจัยทั้งหมด หรือบางส่วนในสัญญาไปจ้างช่วงอีกต่อหนึ่ง เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ให้ทุน

ข้อ ๙ ผู้รับทุนจะทำการวิจัยหรือจัดให้มีการวิจัยด้วยความวิริยะอุตสาหะให้สำเร็จได้ผลตามความมุ่งหมายของผู้ให้ทุน หากมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงผู้ร่วมวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยหรือรายละเอียดสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งในโครงการวิจัยที่ได้แจ้งไว้สัญญานี้ ผู้รับทุนจะต้องได้รับความเห็นชอบเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้ทุนก่อนจึงจะเปลี่ยนแปลงได้

ข้อ ๑๐ ระหว่างดำเนินโครงการตามสัญญานี้ หากมีปัญหาหรือกรณีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุใด ๆ อันเนื่องมาจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ให้ทุน หรือเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับทุนต้องรับผิดชอบตามกฎหมายซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามโครงการที่กำหนดในสัญญานี้ได้ ผู้รับทุนจะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ผู้ให้ทุนทราบทันทีที่มีปัญหาดังกล่าว เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาหรือขออนุมัติขยายเวลาดำเนินการ

ถ้าผู้รับทุนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้รับทุนได้ละสิทธิเรียกร้องในการที่จะขยายเวลาทำงานออกไปโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของผู้ให้ทุน ซึ่งมีหลักฐานชัดเจนหรือผู้ให้ทุนทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่นั้น

การอนุมัติขยายเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ให้ทุนที่จะพิจารณา

ข้อ ๑๑ ผู้รับทุนมีหน้าที่ส่งรายงานการวิจัยแก่ผู้ให้ทุนตามรายการดังต่อไปนี้

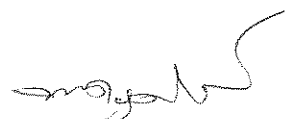
๑๑.๑ ส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย ตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนดภายในเวลาสี่เดือนนับจากวันลงนามในสัญญา จำนวน ๕ ชุด พร้อมซีดีหรือดีวีดี จำนวน ๑ แผ่น ถึงสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และผู้รับทุนกรอกรายละเอียดความก้าวหน้าโครงการวิจัยในระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (NRMS) เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผู้ให้ทุนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ให้ทุนให้ความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้แจ้งแก่ผู้รับทุนทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป

๑๑.๒ ส่งร่างรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสรุปผลการวิจัยตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนด ก่อนวันสิ้นสุดสัญญา จำนวน ๕ ชุด พร้อมแผ่นซีดีหรือดีวีดี จำนวน ๑ แผ่น ถึงสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และผู้รับทุนกรอกรายละเอียดโครงการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์ ในระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (NRMS) เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ให้ทุนให้ความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้แจ้งแก่ผู้รับทุนทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

๑๑.๓ ส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสรุปผลการวิจัยตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนด จำนวน ๓๐ ชุด พร้อมซีดีหรือดีวีดี จำนวน ๑ แผ่น ถึงสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และผู้รับทุนกรอกรายละเอียดโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ในระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (NRMS) เรียบร้อยแล้ว เพื่อเสนอคณะกรรมการประจำสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์พิจารณาอนุมัติรายงานการวิจัยฉบับนั้น เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้แจ้งแก่ผู้รับทุนทราบ

๑๑.๔ ส่งหนังสือรับรองการตีพิมพ์ในการนำเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือการตีพิมพ์ในวารสารที่อยู่ในประกาศคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) หรือตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมระดับชาติที่ได้นำเสนอสภาสถาบันอนุมัติและจัดทำเป็นประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป ถึงสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินการเบิกเงินอุดหนุนการวิจัยงวดสุดท้าย เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้แจ้งแก่ผู้รับทุนทราบ

รายงานฉบับสมบูรณ์ให้ระบุข้อความที่หน้าปกว่า “ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” และให้มีตราของผู้ให้ทุนปรากฏอยู่บนหน้าปกด้วย

ในกรณีที่ผู้ให้ทุน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายพิจารณาเห็นสมควรให้ผู้รับทุนแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือดำเนินการอื่นใดเพิ่มเติม ผู้รับทุนจะต้องดำเนินการตามที่ผู้ให้ทุน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายกำหนด โดยผู้รับทุนจะต้องดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จก่อนจึงจะอนุมัติเงินอุดหนุนงวดสุดท้ายได้

ข้อ ๑๒ ผู้ให้ทุนมีสิทธินำผลการวิจัยซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากดำเนินโครงการตามสัญญานี้ ไม่ว่าจะที่สำเร็จแล้วบางส่วนหรือที่สมบูรณ์ทั้งหมดแล้วไปเผยแพร่ในเอกสารสิ่งพิมพ์หรือสื่อใด ๆ หรือนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาทางวิชาการหรือใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้

ข้อ ๑๓ ทรัพย์สินทางปัญญาในผลการวิจัยให้เป็นของผู้ให้ทุนแต่ผู้เดียว ส่วนการจัดสรรประโยชน์และการรักษาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นไปตามระเบียบของผู้ให้ทุน สิทธิในการขอรับสิทธิบัตรหรือเอกสารแสดงสิทธิใด ๆ เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยตามสัญญานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของผู้ให้ทุน

ข้อ ๑๔ ผู้รับทุนจะดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างทำวัสดุ จะต้องส่งใบเสนอราคาให้ผู้ให้ทุนพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว จึงจะดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างได้ ทั้งนี้รวมถึงการจัดทำวัสดุเพิ่มเติมในระหว่างการดำเนินโครงการที่มีได้ระบุไว้ในข้อเสนอโครงการ

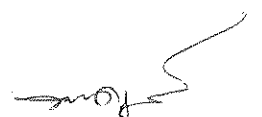
ผู้รับทุนจะใช้และบำรุงรักษาอุปกรณ์การวิจัยให้อยู่ในสภาพดี และยินยอมให้ผู้ให้ทุนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบอุปกรณ์ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ให้ทุนได้ทุกขณะและทุกโอกาส ผู้รับทุนจะต้องจัดทำบัญชีแสดงรายการอุปกรณ์การวิจัยยื่นต่อผู้ให้ทุนพร้อมกับการส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ตามข้อ (๑๑.๓) เมื่อมีการยุติการวิจัยรวมถึงการบอกเลิกสัญญา ผู้รับทุนจะจัดการกับอุปกรณ์การวิจัยให้เป็นไปตามที่ผู้ให้ทุนกำหนด

ข้อ ๑๕ การที่ผู้รับทุนจะนำผลการวิจัยตามสัญญานี้ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนเผยแพร่ในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ใดหรือสื่อใด ๆ หรือในการสาธิตแก่สาธารณชนไม่ว่า ณ ที่ใด ให้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้รับทุน แต่ทั้งนี้ ผู้รับทุนจะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้ทุนและปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งจะเผยแพร่หรือสาธิตได้ การอนุญาตของผู้ให้ทุนไม่เป็นเหตุให้ผู้รับทุนหลุดพ้นจากความรับผิดชอบต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้น กรณีที่ได้รับอนุญาตให้มีการตีพิมพ์ ผู้รับทุนจะต้องลงข้อความไว้ที่ปกนอกว่า “ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” และข้อความว่า (ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) อยู่ในปกใน พร้อมกับให้มีตราของผู้ให้ทุนปรากฏอยู่บนหน้าปกด้วย

ในกรณีที่ผู้รับทุนประสงค์จะนำผลงานอันเนื่องมาจากโครงการนี้ไปใช้ในเชิงพาณิชย์หรือในการใด ๆ อันก่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์ตอบแทน ผู้รับทุนจะต้องดำเนินการตามที่ผู้ให้ทุนกำหนด และได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้ทุนก่อน

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ผู้รับทุนละทิ้งงานวิจัย หรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง ให้ผู้ให้ทุนแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้รับทุนทราบเพื่อให้ปฏิบัติตามสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้รับทุนไม่ปฏิบัติตาม ผู้ให้ทุนมีสิทธิบอกเลิกสัญญาโดยทันที และผู้รับทุนต้องยุติการดำเนินการวิจัย พร้อมคืนเงินอุดหนุนการวิจัยทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ผู้ให้ทุนเห็นสมควร รวมทั้งดอกเบี้ยที่เกิดจากเงินต้นนั้น ตลอดจนอุปกรณ์การวิจัยทั้งหมดแก่ผู้ให้ทุนภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ให้ทุนได้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้รับทุนทราบ

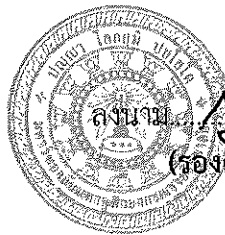

ในกรณีผู้รับทุนไม่สามารถทำการวิจัยต่อไปได้ หรือไม่อาจทำให้แล้วเสร็จได้ และประสงค์จะขอยุติการวิจัยตามโครงการที่ได้รับทุน ผู้รับทุนต้องเสนอขออนุมัติต่อผู้ให้ทุนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยถือว่าผู้รับทุนผิดสัญญาและต้องดำเนินการรวมทั้งรับผิดชอบตามความในวรรคหนึ่งด้วย

ข้อ ๑๗ กรณีที่มีค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมการโอนเงิน หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่เกิดขึ้นจากการได้รับเงินทุนอุดหนุนวิจัยตามสัญญานี้ และค่าใช้จ่ายใด ๆ ก็ตามที่เรียกเก็บโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้รับทุนและไม่ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่อยู่ในข่ายได้รับการสนับสนุนเงินทุนภายใต้สัญญานี้

ข้อ ๑๘ กรณีที่ผู้รับทุนไม่สามารถส่งมอบงาน และไม่สามารถปฏิบัติงานโดยครบถ้วนบริบูรณ์ให้แก่ผู้ให้ทุนภายในเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ถ้าเลยกำหนดเวลาให้ผู้รับทุนขอขยายเวลาได้ ๒ ครั้ง ๆ ละ ๓ เดือน แต่ถ้าเลยเวลาขยายแล้วไม่สามารถส่งมอบงานได้ผู้ให้ทุนจะทำการปรับ ดังนี้ ๑) เลยระยะเวลา ๖ เดือนถึง ๑ ปี ผู้รับทุนยินยอมให้ผู้ให้ทุนทำการปรับในอัตราร้อยละ ๒.๕ % ของราคาโครงการ ๒) เลยระยะเวลา ๑ ปีขึ้นไป ผู้รับทุนยินยอมให้ผู้ให้ทุนทำการปรับในอัตราร้อยละ ๓.๕ % ของราคาโครงการ

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับมีข้อความตรงกันทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้ตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตราไว้เป็นสำคัญในทุกหน้าของเอกสารต่อหน้าพยานของแต่ละฝ่ายและต่างเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงนาม

[Signature]

ผู้ให้ทุน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

ลงนามแทนอธิการบดี

ลงนาม

[Signature]

ผู้รับทุน

(.....)

หัวหน้าโครงการ

ลงนาม

[Signature]

พยาน

(นายรัช แย้มปิว)

ลงนาม

[Signature]

พยาน

(นายธนนันท์รัฐ ประเสริฐศิลป์)

เลขประจำตัวประชาชนผู้ถือบัตร
๓ ๖๐๑๑ ๐๐๕๑๖ ๑๙ ๐

ชื่อ พระครูนิวริศศีลขันธ์
ตำแหน่ง อาจารย์

ลายมือชื่อ
หมู่โลหิต เอ

อธิการบดี
ผู้ออกบัตร

บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่องค์การของรัฐ

เลขที่ ๑๐๙๑๐๑๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันออกบัตร ๑๙ ม.ค. ๒๕๕๙ บัตรหมดอายุ ๓๑ ม.ค. ๒๕๖๔

สำเนาถูกต้อง

เลขที่สำมะโนบ้าน	6011-004409-6	รายการเกี่ยวกับบ้าน	เล่มที่ 1
รายการที่อยู่	23/1 หมู่ที่ 12	สำนักทะเบียน	อำเภอลาดยาว
	ตำบลวังม้า อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์		
ชื่อหมู่บ้าน		ชื่อบ้าน	
ประเภทบ้าน	บ้าน	ลักษณะบ้าน	
วันเดือนปีที่กำหนดบ้านเลขที่			
		ลงชื่อ	นายทะเบียน
		นางไกรสรัง เข็มจัด	
		วันเดือนปีที่พิมพ์ทะเบียนบ้าน	20 เม.ย. 2543

เล่มที่ 1	รายการบุคคลในบ้านของเลขที่สำมะโนบ้าน	6011-004409-6	ลำดับที่ 7
ชื่อ	นายณรงค์ เข็ญศรี	สัญชาติ ไทย	เพศ ชาย
เลขประจำตัวประชาชน	3-6011-00516-19-0	สถานภาพ	ผู้อาศัย
เกิดเมื่อ	20 ก.พ. 2500		
มารดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ	บรรจง	สัญชาติ	ไทย
บิดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ	ฉาย	สัญชาติ	ไทย
* มาจาก	ฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร		นายทะเบียน
เข้ามาอยู่ในบ้านนี้เมื่อ	24 มี.ค. 2542	นางไกรสรัง เข็มจัด	
** ไปที่			นายทะเบียน

สำเนาถูกต้อง

ระเบียบและข้อปฏิบัติของผู้ฝากเงิน

1. ผู้ฝากจะได้รับดอกเบี้ยตามอัตราและเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนด
2. ในการถอนเงิน ผู้ฝากต้องนำสมุดคู่มือฝากมาแสดง และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ให้กับธนาคาร
3. ในการถอนเงินต่างสำนักงาน ผู้ฝากต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวราชการ หรือบัตรประจำตัวอื่นๆ ของทางราชการด้วย
4. หากบัญชีไม่มีรายการเคลื่อนไหว และมียอดเงินในบัญชีต่ำกว่าที่ธนาคารกำหนด ธนาคารจะหักเงินจากบัญชีเพื่อชำระค่าธรรมเนียมการรักษาบัญชี ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนด และธนาคารจะปิดบัญชี
5. เช็ค ดราฟท์ หรือตราสารอื่นๆ ที่นำฝากเข้าบัญชี ธนาคารจะรับฝากไว้เพื่อการเรียกเก็บเท่านั้น การฝากเงินจะสมบูรณ์เมื่อธนาคารเรียกเก็บเงินตามตราสารดังกล่าวได้ และผู้ฝากจะถอนเงินที่นำฝากตามตราสารดังกล่าวก็ต่อเมื่อธนาคารเรียกเก็บเงินได้เรียบร้อยแล้ว
6. ยอดเงินในสมุดคู่มือฝากจะถือว่าถูกต้อง เมื่อธนาคารได้ตรวจสอบว่าตรงกับบัญชีของธนาคารแล้ว
7. กรณีผู้ฝากเปลี่ยนชื่อ ชื่อสกุล ที่อยู่ หรือสมุดคู่มือฝากสูญหาย จะต้องแจ้งให้ธนาคารทราบทันที
8. ผู้ฝากจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมข้อความและตัวเลขใดๆ ลงในสมุดคู่มือฝาก หรือโอนเปลี่ยนมือ หรือฉีกแผ่นหนึ่งแผ่นโดยสมุดคู่มือฝากมิได้
9. ในกรณีที่สมุดคู่มือฝากสูญหาย ผู้ฝากจะต้องแจ้งให้ธนาคารทราบ และนำหลักฐานการแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่มาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ธนาคารทราบทันที
10. ระเบียบและข้อปฏิบัตินี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ โดยจะประกาศให้ทราบ ณ ที่ทำการของธนาคาร

TMB ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)
TMB BANK PUBLIC COMPANY LIMITED

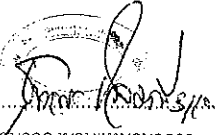
สาขานนทบุรี-นครสวรรค์

บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ บัญชีเลขที่ 442-2-26375-8
Savings Account No.

ชื่อบัญชี นาย ณรงค์ เมธีศรี (พระครูนิวริศศีลขันธ์)

Account Name

200-ออมทรัพย์

ผู้รับมอบอำนาจลงนามแทนธนาคาร
Authorized Signature

สำเนาออกต่าง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

แบบ ว-๑ย

แบบเสนอโครงการวิจัย (research project)

(ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. ๒๕๕๘)

ประกอบการเสนอของบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมติคณะรัฐมนตรี

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธกับการเสริมสร้างความมั่นคง
ของครอบครัวพ่อ-แม่มือใหม่

(ภาษาอังกฤษ) The Cultural and The Local Wisdom of Buddhism with
Reinforced Security of Family for Inexperienced Parents

ส่วน ก : ลักษณะโครงการวิจัย

- โครงการวิจัยใหม่
- โครงการวิจัยต่อเนืองระยะเวลา.....ปี ปีนี้เป็นปีที่..... รหัสโครงการวิจัย **

I ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑(พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาค้นสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในข้อที่ ๒.๒ การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

II ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๑การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างจิตสำนึกและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ ควบคู่ไปกับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต ฯ

III ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรายประเด็นกลยุทธ์การวิจัยที่ ๑๐ข้อ ๑๐.๓การวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมโยงทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

IV ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายรัฐบาล ข้อที่ ๑นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ในข้อด้านที่ ๔ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม (๔.๑) เพื่อสร้างคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความรู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดีมีคุณธรรม

V ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ที่ ๑(๒) การวิจัยเพื่อเสริมสร้างและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมและสังคมตามแนวพุทธ

VI ผลงานของโครงการนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ใน(เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

เชิงนโยบาย : ได้ฐานข้อมูลในการจัดทำแนวนโยบายแก่หน่วยงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัด

- เชิงพาณิชย์** : ได้ฐานข้อมูลที่จะส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงความรู้ระดับชุมชนที่เป็น
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- เชิงวิชาการ** : ให้ความสำคัญทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่จะนำไปสู่การสร้าง
มั่นคงทางครอบครัว ในชุมชน และสังคม
- เชิงพื้นที่** : เป็นการรวบรวมภูมิปัญญาต่างๆที่เกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงของ
ครอบครัวในจังหวัดน่าน
- เชิงสาธารณะ/สังคม**: ได้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะของชุมชน โดยเฉพาะในมิติ
ทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สอดแทรกอยู่ในพิธีกรรม และวิถีชีวิตชุมชน
- อื่น ๆ**: เป็นกรณีศึกษาที่จะนำไปสู่การวิจัยที่จะขยายผลในระดับภูมิภาคหรือมหา
ภาค

ส่วน ข : องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

๑. ผู้รับผิดชอบ [คณะผู้วิจัย บทบาทของนักวิจัยแต่ละคนในการทำวิจัย และสัดส่วนที่ทำการวิจัย
(%)] และหน่วยงานประกอบด้วย หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

๑.๑ หัวหน้าโครงการ

๑.๑.๑ ดร.พระครูนิวิฐศีลขันธ (ณรงค์ ฐิตวฑฒโน) เลขบัตรประจำตัวประชาชน
๓๖๐๒๒๐๕๑๖๑๙๐ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร
๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรสาร. ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑-๐๔๐๙๕๓๕

E-mail: Narong_pum@hotmail.com

๑.๒ ผู้ร่วมงานวิจัย

๑.๒.๑ น.ส.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๓-๖๐๙๙-๐๐๑๖๓-๐๔-๓
วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ วัดพระธาตุแช่แห้งตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน
๕๕๐๐๐ มือถือ ๐๘๑- ๓๒๔ - ๔๑๒๖, E-mail : g_nueng๒๕๕๒@hotmail.com

๑.๒.๒ นายรัชพล ยรรยง เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๖๖๙๙-๐๐๐๘๑-๖๒-๘ วิทยาลัยสงฆ์นคร
น่าน เฉลิมพระเกียรติฯ วัดพระธาตุแช่แห้งตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐มือถือ
๐๙๖- ๑๑๕ - ๘๕๗๗e-mail : Aramboy๗๗@hotmail.com

๑.๒.๓ ดร.อักรเดช พรหมกัลป์ เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน ๕๔๘๐๒๐๐๐๐๔๔๑๔ อาจารย์
ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร ๐๕๖ - ๒๑๙๙๙๙ โทรสาร.๐๕๖ - ๒๑๙๙๙๙ โทรศัพท์มือถือ
๐๘๒ - ๙๔๕ - ๙๕๘๔E-mail akkaratv@hotmail.com, akkaratv๘๖๖๘@gmail.com

๑.๓ หน่วยงานหลัก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบล
นครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร๐๕๖ - ๒๑๙๙๙๙โทรสาร.๐๕๖ -
๒๑๙๙๙๙

๑.๔ หน่วยงานสนับสนุน

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร.๐๓๕-๒๔๘๐๐-๕ โทรสาร. ๐๓๕-๒๔๘-๐๓๔, ๐๒-๖๗๕-๐๑๓๑

๒. ประเภทการวิจัยการวิจัยประยุกต์ (Applied Research)

๓. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

๔. คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย

พ่อ-แม่มือใหม่ (Inexperienced Family)

แนวคิดและกระบวนการ (Concept and Process)

การสร้างความมั่นคงของครอบครัว (Stability of the Family)

พระพุทธศาสนา (Buddha Dhamma)

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (Culture and Traditional)

๕. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรากฐานสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีต ประเพณีพิธีกรรม และภูมิปัญญาของคนในชุมชน ซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตอันเรียบง่ายเป็นสังคมที่พัฒนาชุมชนให้ก้าวไปสู่สังคมที่มีคุณภาพโดยสร้างคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งยังดำรงความเป็นชาติพันธุ์ปัจจุบันวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกกลืนหายเลือนเพราะไม่ได้รับการเอาใจใส่สืบสานทำนุบำรุงให้เจริญงอกงามจากผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุดังกล่าวอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการเช่น กระแสวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมตามยุคสมัย มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม และระบบคุณค่าที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทยจนก่อให้เกิดการปรับตัวในชุมชน โดยมีภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งเป็นหนึ่งในหลายกรณี que แสดงถึงความสามารถของชาวบ้านและชุมชนในการปรับใช้วัฒนธรรมซึ่งเป็นกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบันผ่านระบบคุณค่าเดิมของชุมชนจนเกิดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นเมื่อชาวบ้านในชุมชนได้ปรับประยุกต์วัฒนธรรมนำมาผสมกลมกลืนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นย่อมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการพัฒนาบนพื้นฐานภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิถีชีวิตบนรากฐานของการรู้จักช่วยตนเอง พึ่งตนเองให้สามารถปรับตัวอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงภายนอก ซึ่งก่อให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็งที่จะดำเนินชีวิตได้ด้วยภูมิปัญญาของตนเอง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นองค์ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่สั่งสมและสืบทอดกันมา เป็นความสามารถและศักยภาพในเชิงการแก้ปัญหา การปรับตัวเรียนรู้และสืบทอดไปสู่คนรุ่นต่อไปเพื่อการดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมชาติ ของเผ่าพันธุ์หรือเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านเช่น วิถีการปฏิบัติของชาวบ้านซึ่งได้มาจากประสบการณ์แนวทางแก้ปัญหาแต่ละเรื่องแต่ละประสบการณ์ แต่ละสภาพแวดล้อม ซึ่งจะมีเงื่อนไขปัจจัยเฉพาะแตกต่างกันไป นำมาใช้แก้ไขปัญห โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่โดยชาวบ้านคิดเอง เป็นความรู้ที่สร้างสรรค์และมีส่วนเสริมสร้างการผลิต

หรือเป็นความรู้ของชาวบ้านที่ผ่านการปฏิบัติมาแล้วอย่างโชกโชนเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมเป็นความรู้ที่ปฏิบัติได้มีพลังและสำคัญยิ่งช่วยให้ชาวบ้านมีชีวิตอยู่รอดสร้างสรรค์การผลิตและช่วยในด้านการทำงานเป็นโครงสร้างความรู้ที่มีหลักการ มีเหตุ มีผลในตัวเอง

ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ ๑)ด้านความคิด คติ ความเชื่อของสังคม หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่นำมาประยุกต์ใช้ให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้๒)ด้านความรู้ความสามารถและการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่น๓)ด้านวัตถุ ได้แก่ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้และ ๔)ด้านศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีภูมิปัญญา (Wisdom) นับเป็นความคิดทางสังคม (Social Thought) ที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งสังคมขนาดใหญ่พอควรและดำรงอยู่ได้ยาวนานขนาดหนึ่งย่อมจะต้องมีด้วยกันทุกสังคมสังคมไทยเป็นสังคมเก่าแก่สังคมหนึ่งจึงปรากฏภูมิปัญญาเช่นนี้อยู่เป็นจำนวนมาก ภูมิปัญญาเหล่านั้นนอกจากจะแสดงความเป็นไทย เป็นเอกลักษณ์ไทยที่สำคัญอย่างหนึ่งแล้ว ยังเป็นเครื่องชี้ระดับความเจริญของสังคมไทยที่เป็นมาในประวัติศาสตร์อีกด้วย ภูมิปัญญามักจะหมายถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมส่วนยอดส่วนปลายสูงสุดของสถาบันสังคม (Social Institution) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมของแต่ละสังคม^๑

หน่วยสังคมประกอบด้วยองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ๑) ตำแหน่งทางสังคม (Social Position) ตัวอย่างหน่วยครอบครัว เช่น พ่อ แม่ ลูก ญาติปู่ ย่า ตา ยาย๒)หน้าที่ (Function) เช่น ครอบครัวมีหน้าที่เพิ่มสมาชิก เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวอบรมสั่งสอน และให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกในครอบครัว๓)แบบแผนพฤติกรรม (Pattern of Behavior) ประกอบด้วย ความเชื่อ ความรู้ ค่านิยมอุดมการณ์ และบรรทัดฐานทางสังคม และ ๔)องค์วัตถุ (Material Component) ตัวอย่างหน่วยครอบครัวต่อองค์วัตถุก็คือบ้าน เครื่องมือ เครื่องใช้ในบ้านจะเห็นว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ของชาวบ้านที่สั่งสมกันมาแต่อดีตและได้มีการพัฒนาสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน^๒

สถานการณ์ความมั่นคงของครอบครัวไทยสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่และสถานะที่สมาชิกครอบครัวดำรงชีวิตและดำเนินชีวิตครอบครัวได้อย่างมีความสุข สมดุลและพึ่งพาตนเองได้ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของครอบครัวต่อความมั่นคงของครอบครัวและหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว ซึ่งครอบครัวมององค์ประกอบสำคัญตามรูปแบบการพัฒนาคนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ(UNDP) ๘ด้าน ได้แก่ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพการงาน ด้านรายได้ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วม รูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว แบบแผนหรือกระบวนการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว ซึ่งประมวลขึ้นจากข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงของครอบครัวไทยและความคิดเห็นของครอบครัวต่อหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว^๓

อีกนัยหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงขึ้นอยู่กับปัจจัยเหล่านี้เป็นอย่างดี อาทิจุ่ครองมีความคล้ายคลึงกัน (ฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคมเสมอกัน มีคุณธรรมจริยธรรมเสมอกัน หรือมี

^๑ อังกุล สมคะเนย์, ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมนุษย์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ, (กรุงเทพมหานคร: ครุสภา, ๒๕๓๕), หน้า ๓๗.

^๒ สืบค้นจาก ๒ <http://www.social.nu.ac.th/philosophy/article๙-๑.php>

^๓ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ภูมิปัญญาไทย, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยศึกษา, ๒๕๓๔), หน้า ๑-๓.

ระดับแห่งปัญญาเสมอกัน) ความปรองดองของสมาชิกครอบครัว ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเข้าใจกันของสมาชิกครอบครัว ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสมาชิกครอบครัว การช่วยกันทำงานส่วนรวมของครอบครัวและสภาพแวดล้อมรอบครอบครัว โดยแนวทางการสร้างครอบครัวให้มีความมั่นคงมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ การเลือกคู่ครองที่เสมอกันทางสังคม เศรษฐกิจ จริยธรรมและปัญญาความเข้าใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสมาชิกครอบครัว ความขยันทำงานส่วนรวมของครอบครัว ความพยายามสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจครอบครัว การสภาพแวดล้อมเป็นประโยชน์กับครอบครัว การมีความมั่นคงในใจตนและการรู้จักให้อภัยทั้งนี้ความมั่นคงของครอบครัวและความมั่นคงในชีวิตสมรสเป็นสิ่งที่คู่สมรส สมาชิกในครอบครัวและคนในสังคมทุกสังคม รวมทั้งคู่สมรสไทยและสังคมไทยมีความปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้น และมีความยั่งยืนตลอดชั่วชีวิตสมรส แต่ความปรารถนาหรือความต้องการของคู่สมรสและบิดามารดา อาจมีทั้งที่เป็นจริงเป็นที่พึงพอใจและที่ไม่เป็นจริงหรือประสบความล้มเหลว สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงส่วนที่บรรลุผลในชีวิตสมรสคือ การมีความสุข ความสำเร็จ ความมั่นคงของครอบครัว จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินชีวิตครอบครัว ในทางตรงข้ามกับความล้มเหลวในชีวิตสมรสคือการแยกกันอยู่ การหย่าร้างการทอดทิ้งและปล่อยปละละเลย การเลิกร้าง ซึ่งถือเป็นครอบครัวแตกแยกหรือความเสื่อมสลายของครอบครัวที่สังคมไทยพึงหลีกเลี่ยง

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธกับการสร้างความมั่นคงทางครอบครัวพ่อ-แม่มีมือใหม่ในเขตจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่เป็นรากเหง้าของตนเองเพื่อนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดคุณค่า และสืบทอดความภูมิใจในสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อก่อเกิดเป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่นจะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมท้องถิ่นนั้นๆที่สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่และสภาวะที่สมาชิกครอบครัวดำรงชีวิตและดำเนินชีวิตครอบครัวได้อย่างมีความสุข สมดุลและพึงพาตนเอง โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งจะมีผลสะท้อนกลับไปสู่การพัฒนาภูมิปัญญา รวมถึงเพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่เป็นมรดกล้ำค่า ควรค่าแก่การดูแล อนุรักษ์ ปกป้องและพัฒนาด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เกิด การบูรณาการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวที่นำไปสู่การพัฒนาสังคมบนพื้นฐานวัฒนธรรม อย่างยั่งยืนต่อไป

๖. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัว
๒. เพื่อศึกษากระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัวและสภาพทั่วไปของครัวไทยวิถีพุทธ
๓. เพื่อบูรณาการรูปแบบการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัว พ่อ-แม่ มีมือใหม่บนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธ

ธีระพล อูวรรณโณ, เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ ๑-๘ , (นันทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔) หน้า ๑๓๕.

๗. ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษาในมิติต่างๆ คือ

๑) อิทธิพลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่น ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีต ประเพณีพิธีกรรม ของคนในชุมชน ที่สัมพันธ์กับการสร้างความมั่นคงทางครอบครัว

๒) แนวคิดทฤษฎี การเสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัวพ่อ-แม่บนพื้นฐาน วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓) ปัจจัยที่เสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัวพ่อ-แม่มือใหม่ และกระบวนการ เสริมสร้างความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน

๔) องค์ความรู้ที่จะใช้ในกระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่ ในชุมชน

๕) การบูรณาการรูปแบบการสร้างเสริมความมั่นคงทางครอบครัวไทยวิถีพุทธ ในชุมชนอยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุข

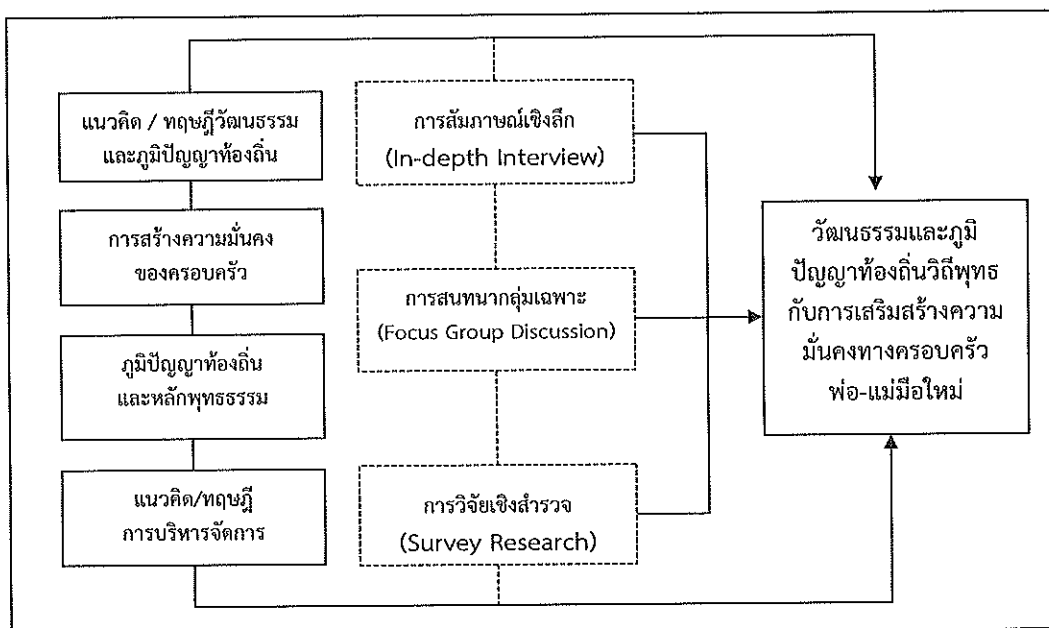
ขอบเขตด้านพื้นที่เน้นการศึกษาครอบครัวในระดับชุมชนในอำเภอต่างๆ ของจังหวัด นครสวรรค์โดยเน้นการศึกษาวิจัยในเชิงลึกจากประชาชนและชุมชน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้แทนจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ องค์การปกครองท้องถิ่น(อบต. อบจ. เทศบาล) ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชน ชุมชน พระสงฆ์ฆาติการ องค์กร มูลนิธิ และประชาชนทั่วไป

๘. ทฤษฎี สมมุติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย (Conceptual Framework) เรื่องนี้มีกรอบแนวคิดที่ สำคัญในลักษณะของกระบวนการและวิธีการศึกษา รวมทั้งผลลัพธ์จากการศึกษา ดังนี้

๙. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งของมนุษย์จนทำให้สังคมมนุษย์ได้ชื่อว่า “สังคม – วัฒนธรรม” (Socio – cultural) ซึ่งมีความหมายว่าสังคมที่มีวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดสภาพหรือลักษณะของสังคมวัฒนธรรมจะเป็นแบบแผนในการปฏิบัติในการดำรงชีวิตและการดำเนินชีวิตของคนในสังคมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละสังคมวัฒนธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างไปจากสัตว์อื่น ๆ และในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความแตกต่างในสังคมของมนุษย์ด้วยกันอีกด้วยดังนั้นถ้าเปรียบสังคมมนุษย์เป็นร่างกายวัฒนธรรมของสังคมก็จะเปรียบเสมือนกับเป็นวิญญาณของสังคมนั้น

คำว่า “วัฒนธรรม” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Culture” และ “Cultural” มีรากศัพท์มาจากคำภาษาฝรั่งเศสซึ่งดัดแปลงมาจากภาษาละตินว่า “Cultura” แปลว่าการเพาะปลูกและบำรุงให้เจริญงอกงามซึ่งกลุ่มเกษตรกรในทวีปยุโรปใช้มาแต่เดิมต่อมาได้เปลี่ยนเป็นความเจริญทางด้านต่างๆของมนุษย์^๕

คำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงบัญญัติขึ้นโดยนำคำภาษาบาลีมารวมกับคำภาษาสันสกฤตคือ “วัฒนธรรม” มาจากคำว่า “วฒฺน” ในภาษาบาลีแปลว่าความเจริญงอกงามและ “ธรรม” มาจากคำว่า “ธฺม” ในภาษาสันสกฤตแปลว่าสภาพที่เป็นอยู่จริงรวมความแล้วหมายถึงสภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงามหรือความมีระเบียบวินัย

^๕กรมศิลปากร, วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดร้อยเอ็ด, (กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๔๒), หน้า ๓๗.

นางนุส

และนำมาใช้ในทางราชการครั้งแรกในพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติพ.ศ. ๒๔๘๓และนิยมใช้สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้^๖

นักวิชาการได้ให้ความหมายของ “วัฒนธรรม” ไว้หลายท่านทั้งความหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันดังนี้

เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชชน) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าวัฒนธรรมไว้หลายแนวดังนี้

๑. วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวม

๒. วัฒนธรรมคือวิถีแห่งชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้เอาอย่างกันได้

๓. วัฒนธรรมคือสิ่งอันที่เป็นผลิตผลของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณีกันมา

๔. วัฒนธรรมคือความคิดความรู้สึกความประพฤติและกิริยาอาการหรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวมคงรูปเป็นพิมพ์เดียวกันและสำแดงออกมาให้ปรากฏเป็นภาษาศิลปะความเชื่อถือระเบียบประเพณีเป็นต้น

๕. วัฒนธรรมคือมรดกแห่งสังคมซึ่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม^๗

จूरिजुละเกศได้ให้ความหมายว่าวัฒนธรรมในวิชามานุษยวิทยาภาควัฒนธรรมนี้หมายถึงบรรดาผลงานและแบบแผนในการดำเนินชีวิตทั้งปวงของมนุษย์^๘

อานนท์อภาภิรมย์ได้ให้ความหมายว่าวัฒนธรรมในความหมายทางสังคมวิทยามีความหมายกว้างขวางกว่าความหมายที่ใช้กันอยู่ในการพูดหรือการเขียนทั่วไปกล่าวคือสังคมวิทยาถือว่าวัฒนธรรมเป็นศัพท์วิชาการ (technical Vocabulary) หมายถึงวิธีการดำเนินชีวิตกระบวนการแห่งพฤติกรรมและผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นตลอดจนความคิดความเชื่อและความรู้เป็นต้น^๙

อมราพงศาพิชญ์ให้ความหมายว่าวัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นกำหนดขึ้นมิใช่สิ่งที่มีมนุษย์ทำตามสัญชาตญาณคำว่าสิ่งในที่นี้หมายถึงวัตถุก็ได้หมายถึงพฤติกรรมก็ได้หมายถึงแนวความคิดก็ได้หรือจะหมายถึงวิธีการทำอะไรก็ได้รวมเข้าด้วยกันหมดการรวมหลายสิ่งหลายอย่างเข้าไว้ด้วยกันเช่นนี้อาจจะเรียกรวมกันว่าระบบฉะนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบในสังคมมนุษย์สร้างขึ้นไม่ใช่ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามสัญชาตญาณ^{๑๐}

^๖สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, วิถีไทย, (คณะกรรมการจัดทำหนังสือวิถีไทย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๓), หน้า ๕๗.

^๗เสฐียรโกเศศ, วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆของไทย, (พระนคร: คลังวิทยา, ๒๕๑๖), หน้า ๗.

^๘จूरिजुละเกศ, มานุษยวิทยาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : แพร่วิทยา, ๒๕๑๖), หน้า ๔๘.

^๙อานนท์อภาภิรมย์, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๖) หน้า ๔๒.

^{๑๐}อมราพงศาพิชญ์, ความสำคัญของวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗) หน้า ๒๓.

เลสลีเอ. ไวท์ (Leslie A. White) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “วัฒนธรรม” คือปรากฏการณ์ที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบประกอบด้วยการกระทำ (แบบแผนของพฤติกรรม) วัตถุ (เครื่องมือเครื่องใช้หรือสิ่งที่ใช้สร้างเครื่องมือเครื่องใช้) ความคิด (ความเชื่อความรู้) และความรู้สึก (เจตคติค่านิยม) ที่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนวัฒนธรรมเป็นผลงานที่มาจาก การสร้างสรรค์ของมนุษย์และมีลักษณะชัดเจนดังนั้นก็จึงสามารถถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปสู่คนอื่นได้ง่าย^{๑๑}

เอ็ดวาร์ดบี. ไทเลอร์ (Edward B. Tylor) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “วัฒนธรรม” คือทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งได้มาจากการเรียนรู้ของสังคมและสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการใช้สิ่งนั้นๆ สมาชิกในสังคมจะได้รับวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมและอาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นมรดกแก่ชนรุ่นต่อไป^{๑๒}

เสาวคนธ์สุดสวาทและคณะได้ให้ความหมายไว้ว่า “วัฒนธรรม” เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มซึ่งสมาชิกของสังคมหนึ่งได้ยึดถือเป็นแบบแผนของชีวิตร่วมกันวัฒนธรรมจึงเป็นเสมือนเครื่องหมายหรือตราประจำกลุ่มที่คนอื่นเห็นแล้วรู้ได้ทันทีเช่นมีภาษาเครื่องแต่งกายขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมือนกันสำหรับคนในกลุ่มนั้น^{๑๓}

ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีลักษณะสำคัญหลายประการดังนี้

๑. เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นไม่ใช่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์และสังคม
๒. เป็นผลรวมของแบบแผนในการดำรงชีวิตหรือวิถีชีวิตหลายๆประการของมนุษย์
๓. เป็นของสังคมส่วนรวมไม่ใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น
๔. เป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์และสังคมซึ่งต้องมีในทุกๆสังคมมนุษย์และสังคมไม่สามารถดำรงอยู่ได้ถ้าปราศจากวัฒนธรรม
๕. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้โดยการขัดเกลาทางสังคมและการถ่ายทอดด้วยภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆด้วยคุณภาพของมันสมองที่เหนือกว่าสัตว์โลกชนิดอื่นๆ
๖. เป็นมรดกทางสังคมที่คนรุ่นหนึ่งถ่ายทอดไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง
๗. เป็นรูปแบบพฤติกรรมในอุดมคติและบรรทัดฐานทางสังคมซึ่งบุคคลต้องปฏิบัติตาม
๘. เป็นสิ่งที่อยู่เหนืออินทรีย์ (Superorganic) คือสามารถเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับตัวเองได้ด้วยการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆขึ้นซึ่งจะมีเพียงในมนุษย์เท่านั้นส่วนสัตว์อื่นจะมีลักษณะอยู่ได้อินทรีย์คือจะอาศัยการถ่ายทอดทางสายโลหิตหรือกรรมพันธุ์และสัญชาตญาณไม่สามารถปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับตัวเองได้แต่จะปรับตัว

^{๑๑}White. Leslie A.,The Concept of Cultural System,(University of California at South Bartara, 1978), p 15.

^{๑๒}เอ็ดวาร์ดบี. ไทเลอร์ (Edward B. Tylor) อ้างถึงในณรงค์เส็งประชา, มนุษย์กับสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๔๖.

^{๑๓}เสาวคนธ์สุดสวาท และคณะ,สังคมวิทยา, (พระนคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , ๒๕๔๐) หน้า ๑๖.

เองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเท่านั้นลักษณะเช่นนี้ทำให้มนุษย์รู้จักการเรียนรู้และทำให้ชีวิตอยู่รอดได้ทั้งทางกายภาพและสังคม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและลักษณะของวัฒนธรรมในสังคมต่างๆโดยทั่วไปมีดังนี้

๑. ปัจจัยทางสภาวะแวดล้อมทางภูมิศาสตร์อันได้แก่ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศที่สังคมนั้นตั้งอยู่ซึ่งมีผลทำให้ผู้คนในสังคมมีความคิดค่านิยมบุคลิกภาพอาชีพที่แตกต่างกันออกไป

๒. ปัจจัยทางชีวภาพของมนุษย์อันได้แก่มนุษย์มีสมองที่มีคุณภาพเป็นเลิศมีดวงตาที่ใช้ได้ดีมีอวัยวะที่ประกอบกันในการพูดและสื่อความหมายความเข้าใจต่อกันมีแขนและมือที่มีความคล่องตัวในการใช้กระทำสิ่งต่างๆสิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนช่วยให้มนุษย์สามารถคิดและสร้างสรรค์วัฒนธรรมต่างๆขึ้นมาได้

๓. ปัจจัยทางวัฏจักรแห่งชีวิตของมนุษย์ตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่เกิดขึ้นมาเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่จนกระทั่งตายไปจะต้องอาศัยปัจจัยและแนวทางในการปฏิบัติมากมายจึงเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งซึ่งช่วยผลักดันให้มนุษย์คิดสร้างสรรค์วัฒนธรรมต่างๆขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในช่วงต่างๆเหล่านั้น

๔. ปัจจัยทางจิตใจของมนุษย์เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการอันสืบเนื่องมาจากลักษณะทางกายภาพเช่นความหิวกระหายความต้องการทางเพศความต้องการพักผ่อนความต้องการขจัดสิ่งที่ไม่ต้องการตลอดจนการที่มนุษย์มีอารมณ์เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยผลักดันในมนุษย์คิดสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้น

๕. ปัจจัยทางสังคมมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นสังคมจะต้องมีการเกี่ยวข้องสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันจึงทำให้มนุษย์คิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆที่จะมาช่วยให้เกิดความสะดวกในการติดต่อเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่นภาษาการคมนาคมขนส่งการสื่อสารสัญลักษณ์และสัญญาณต่างๆ

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

โดยทั่วไปวัฒนธรรมมีองค์ประกอบ๔ประการคือ

๑. วัตถุ(Material) ทั้งที่เป็นเครื่องมือและสัญลักษณ์ (Instrumental And Symbolic Objects) หมายถึงวัฒนธรรมในด้านวัตถุที่มีรูปร่างสามารถจับต้องได้เช่นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆภาพเขียนสิ่งก่อสร้างต่างๆและการสร้างสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่างๆเช่นภาษาและการสื่อความหมายต่างๆ เป็นต้น

๒. องค์การหรือสมาคม(Organization หรือ Association) หมายถึงวัฒนธรรมในส่วนของการจัดระเบียบเป็นองค์การหรือสมาคมมีโครงสร้างซึ่งสามารถมองเห็นได้มีระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับรวมทั้งระเบียบวิธีประเพณีปฏิบัติขององค์การหรือสมาคมนั้นๆเช่นสถาบันทางสังคมต่างๆกลุ่มหรือองค์กรต่างๆเช่นสหภาพสมาคมชมรมบริษัท เป็นต้น

๓. องค์กรพิธีหรือพิธีการ(Usage หรือ Ceremony) หมายถึงวัฒนธรรมในส่วนของพิธีหรือพิธีการต่างๆที่มนุษย์สร้างขึ้นนับตั้งแต่การเริ่มต้นของชีวิตคือการเกิดจนกระทั่งตายเช่นพิธีรับขวัญเด็ก

พิธีโกนจุกหรือพิธีบวชนาคพิธีแต่งงานพิธีงานศพการแต่งกายมารยาททางสังคมต่างๆ เป็นต้น ซึ่งพิธีเหล่านี้ได้จัดกระทำขึ้นเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งพิธีการต่างๆ ที่สังคมกำหนด

๔. องค์มติหรือมโนทัศน์ (Concepts) หมายถึงวัฒนธรรมในด้านความคิดความเชื่อและอุดมการณ์ต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับมาจากคำสอนทางศาสนาเช่นความเชื่อในเรื่องบาปบุญความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมความเชื่อในพระเจ้ารวมทั้งการมีอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น

หน้าที่ของวัฒนธรรม

หน้าที่ของวัฒนธรรมที่สำคัญมีดังนี้คือ

๑. เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบันมนุษย์สามารถแก้ปัญหาต่างๆ โดยอาศัยการก่อตั้งสถาบันต่างๆ ขึ้นมาสถาบันต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้มนุษย์จัดระเบียบพฤติกรรมของตนเองและการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมโดยมีวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบันตัวอย่างเช่นรูปแบบของครอบครัวของสถาบันครอบครัว เป็นต้น

๒. เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมซึ่งกลุ่มสังคมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครอบครัวซึ่งได้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมเกี่ยวกับบทบาทตามฐานะตำแหน่งของความสัมพันธ์ทางสังคมอาทิแบบการมีครอบครัวแบบของการเลี้ยงดูบุตรหลานและแบบของการแต่งงานวัฒนธรรมอันเป็นตัวกำหนดแบบของความสัมพันธ์พฤติกรรมของมนุษย์นี้จะเป็นเครื่องชี้ทางและแนะแนวรวมทั้งกำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่สมาชิกด้วย

๓. ทำหน้าที่ควบคุมสังคมการควบคุมทางสังคมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการใช้ชีวิตการแสดงออกของบุคคลและสิ่งที่จะเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติหรือประพฤติตามมาตรฐานที่ตั้งเอาไว้โดยสังคมหรือกลุ่มของบุคคลการควบคุมทางสังคมนี้อาจอยู่ในรูปที่เป็นทางการโดยอาศัยกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่วางไว้หรือตรากฎหมายสามารถอ้างอิงและยึดถือเป็นหลักฐานยืนยันได้ตลอดเวลาและการควบคุมที่ไม่เป็นทางการอันได้แก่ขนบธรรมเนียมและกฎศีลธรรม เป็นต้น

๔. ทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่งวัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์ของสังคมเช่นเดียวกันกับบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคนส่วนที่เป็นนามธรรมของบุคลิกภาพก็คือความเชื่อความสนใจทัศนคติความรู้ความสามารถความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเปรียบได้กับวัฒนธรรมแบบไม่ใช่วัตถุของสังคมส่วนที่มองเห็นได้ของบุคลิกภาพเช่นรูปลักษณ์การนุ่งห่มสวมใส่เสื้อผ้าตลอดจนท่าทางการเดินการพูดเป็นเสมือนวัฒนธรรมประเภทวัตถุธรรมของสังคม

๕. ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมเกิดความเป็นปึกแผ่นความจงรักภักดีและอุทิศตนให้กับสังคมทำให้สังคมอยู่รอดทั้งนี้เพราะการมีลักษณะวัฒนธรรมเดียวกันของกลุ่มคนในสังคมย่อมทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกันมีจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของจึงก่อให้เกิดความรักความหวงแหนและพร้อมที่จะปกป้องเพื่อให้วัฒนธรรมอันเป็นส่วนร่วมของตนยังคงอยู่ตลอดไป

๖. เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างหล่อหลอม (moulding) บุคลิกภาพทางสังคมให้กับสมาชิกบุคลิกภาพเป็นผลรวมความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายสภาพและการแสดงออกของจิตใจและประสบการณ์ทางวัฒนธรรมกล่าวคือบุคลิกภาพของบุคคลส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะทาง

ชีวภาพอันเป็นส่วนของกรรมพันธุ์ที่ได้จากยีนส์ (genes) ของบิดามารดาอีกส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการอยู่ร่วมติดต่อกันสัมพันธ์กับผู้อื่นเพราะทำให้บุคคลได้รับการอบรมขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มและตัวแทนในการขัดเกลาที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมสิ่งที่ถ่ายทอดก็คือแบบแผนหรือวิธีการและกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

๗. ทำให้สมาชิกแต่ละสังคมตระหนักถึงความหมายและวัตถุประสงค์การมีชีวิตของตนอันเป็นความหมายของสถานการณ์และที่เกี่ยวกับทัศนคติค่านิยมและจุดหมายปลายทางการเรียนรู้ความหมายของสถานการณ์ดังเช่นการยึดการหัวเราะแสดงความหมายถึงความเป็นมิตรไมตรีต่อกันหรือการชูกำปั้นหน้าบึ้งแสดงความหมายในทางตรงกันข้ามคือความไม่พอใจไม่เป็นมิตรเหล่านี้เป็นผลของวัฒนธรรมวัฒนธรรมแต่ละอย่างมีวิธีการที่ละเอียดลออแตกต่างกันซึ่งช่วยอธิบายความหมายของแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันด้วยวัฒนธรรมอธิบายความหมายเกี่ยวกับทัศนคติค่านิยมและจุดหมายปลายทางของคนกล่าวคือบุคคลย่อมอยู่ในภาวะที่มีแนวโน้มที่จะรู้สึกและปฏิบัติด้วยวิธีการบางอย่าง (ทัศนคติ) โดยมีวัฒนธรรมเป็นตัวแบบที่กำหนดว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ตั้งงามเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา (ค่านิยม) ซึ่งกลายมาเป็นจุดหมายหรือสิ่งที่บุคคลพึงจะบรรลุถึงและเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต

๘. สร้างหรือจัดแบบความประพฤติเพื่อว่าบุคคลจะได้ปฏิบัติตามโดยไม่จำเป็นจะต้องคิดหาวิธีการประพฤติปฏิบัติโดยไม่จำเป็นทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดหรืออบรมให้รู้ระเบียบทางสังคมเกี่ยวกับบทบาทความคาดหวังบรรทัดฐานทางสังคมต่างๆ เป็นต้น

แนวความคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

นักวิชาการได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้หลายท่านทั้งความหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันดังนี้

สามารถ จันท์สุรย์ได้ให้ความหมายไว้ว่าภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง ที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดภูมิปัญญาชาวบ้านทั้งกว้างทั้งลึกที่ชาวบ้านสามารถคิดเองทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตได้ในท้องถิ่นอย่างสมสมัย^{๑๔}

เสรี พงศ์พิศได้ให้ความหมายไว้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือรากฐานของความรู้ของชาวบ้าน ซึ่งเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพ ภูมิปัญญาภูมิปัญญาท้องถิ่นมีสองลักษณะ คือ ส่วนที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ ชีวทัศน์ ปรัชญาการดำเนินชีวิต คุณค่า และความหมายของทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตประจำวัน กับส่วนที่เป็นรูปธรรม เช่น การทำมาหากิน หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี^{๑๕}

ลักษณะ รอดสนได้ให้ความหมายไว้ว่าภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ ความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดกันจากบรรพบุรุษ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุขในแต่ละ

^{๑๔}สามารถ จันท์สุรย์, ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมู่บ้าน, ๒๕๓๖)

^{๑๕}เสรี พงศ์พิศ, คีนสู่รากเหง้า : ทางเลือกและทัศนวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : เทียนวรรณ, ๒๕๓๙), หน้า ๑๔๕-๑๔๖.

สภาพแวดล้อม โดยการประสมประสานความรู้ ความคิด เข้าด้วยกันในการใช้แก้ปัญหาต่างๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า โดยผ่านกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับกาลสมัย^{๑๖}

รตนะ บัวสนธิได้ให้ความหมายไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ กระบวนการที่คนของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อมซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติ จารีต ประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของในส่วนที่เป็นชุมชนและปัจเจกบุคคล ซึ่งกระบวนการที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจำแนกออกได้ ๓ ลักษณะคือ

ลักษณะที่ ๑ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแวดล้อม

ลักษณะที่ ๒ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบสังคมหรือการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ลักษณะที่ ๓ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบการผลิตหรือการประกอบอาชีพที่มีลักษณะมุ่งเน้นระบบการผลิตเพื่อพึ่งพาตนเองจากการศึกษาความหมายภูมิปัญญาข้างต้น สรุปว่าภูมิปัญญาชาวบ้านหมายถึงความรู้ ความสามารถของบุคคลในท้องถิ่นที่ได้เรียนรู้มีประสบการณ์สั่งสมเลือกสรรปรับตัวจนเป็นความรู้ที่สามารถนำไปแก้ปัญหา หรือสร้างเสริมให้มีการดำรงชีวิตประจำวันที่ดีขึ้น จากนั้นนำไปถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ทั้งวิธีการบอกเล่าสั่งสอน และการปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่างการพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน^{๑๗}

จากความหมายของภูมิปัญญาที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้าน เกิดจากการคิด และการแสวงหาความรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และมีประสบการณ์ เป็นกระบวนการที่คนของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติ จารีต ประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอน และปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของคนในส่วนที่เป็นชุมชนและปัจเจกบุคคล ซึ่งกระบวนการที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกออกได้ ๓ ลักษณะ คือ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแวดล้อม ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบสังคมหรือการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบการผลิตหรือการประกอบอาชีพที่มีลักษณะมุ่งเน้นระบบการผลิตเพื่อพึ่งพาตนเองรวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง สืบต่อกันมา และ ระหว่างการสืบทอดอาจมีการประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้

ความหมายความมั่นคงของมนุษย์

^{๑๖}ลักษณะ รอดสน , “เรือ..สายน้ำ..และชีวิตชาวปทุมธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๔๐.

^{๑๗}รตนะ บัวสนธิ , “ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในภาคกลางตอนบน”, ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๓๙.

ความมั่นคงของมนุษย์เป็นแนวคิดขององค์การสหประชาชาติที่ใช้หลัก “เสรีภาพจากความต้องการพื้นฐาน” (freedom from want) และ “เสรีภาพจากความหวาดกลัว” (freedom from fear) ประเทศไทยให้ความสำคัญกับแนวคิด “ความมั่นคงของมนุษย์” โดยยึดหลักพื้นฐานศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และได้มีการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน การจัดบริการให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรมแก่ประชาชน การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สำหรับความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ตามคำจำกัดความของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) อธิบายว่า หมายถึงการที่ประชาชนสามารถแสดงออกในทางเลือกของตนอย่างปลอดภัยและเป็นอิสระประชาชนควรจะมีศักยภาพและได้รับอำนาจมากพอที่จะดูแลรับผิดชอบตัวเอง มีโอกาสที่จะแสวงหาความต้องการของตนเองและรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิตความหมายของ “ความมั่นคงของมนุษย์” ตามคำจำกัดความของแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๔๙) หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิความปลอดภัย การตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวัง และมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง^{๑๔}

ความมั่นคงทางครอบครัว

หลักประกันความมั่นคงของครอบครัว หมายถึง สิ่งยืนยันหรือเกื้อหนุนให้ครอบครัวมีความมั่นคงสามารถพึ่งตนเองได้อย่างสมดุลและมีความสุข ทั้งในการดำเนินชีวิตครอบครัวและการทำหน้าที่ต่อสมาชิกครอบครัวและสังคม ในที่นี้จำแนกหลักประกันเป็นด้านต่างๆ ๘ด้าน๑)หลักประกันความมั่นคงด้านสุขภาพ หมายถึง การที่ครอบครัวได้รับบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ และปราศจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ ตลอดจนได้รับประโยชน์จากหลักประกันด้านสุขภาพตามความต้องการ๒)หลักประกันความมั่นคงด้านการศึกษา หมายถึงการที่ครอบครัวได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับและได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตรงตามความต้องการในการดำรงชีวิต๓) หลักประกันความมั่นคงด้านชีวิตการงาน/อาชีพ หมายถึง การที่ครอบครัวได้รับโอกาสประกอบอาชีพตามความต้องการหรือความถนัดโดยปราศจากความเสี่ยงในการทำงาน และมีความสุขหรือพึงพอใจในงาน๔)หลักประกันความมั่นคงด้านรายได้หมายถึง การที่ครอบครัวมีรายได้ที่เพียงพอกับการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว มีความสามารถในการชดเชยหนี้สิน และมีเงินออมสำหรับครอบครัว๕) หลักประกันความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม หมายถึง การที่ครอบครัวมีกรรมสิทธิ์ครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีสภาพมั่นคง เข้าถึงแหล่งสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย๖) หลักประกันความมั่นคงด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน หมายถึง การที่ครอบครัวได้รับทรัพยากรเกื้อหนุนหรือบริการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้ครอบครัวสามารถทำหน้าที่และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวรวมทั้งมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวกับคนในชุมชน๗)หลักประกันมั่นคงด้านการคมนาคมและการสื่อสาร หมายถึง การที่

^{๑๔} สنج.ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ , ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๖, หน้า ๑.

ครอบครัวได้รับบริการขนส่งมวลชนในการดำรงชีวิต ตลอดจนเข้าถึงช่องทางการสื่อสารเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อสถานการณ์และใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว(๘)หลักประกันมั่นคงด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ครอบครัวมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายทางสังคมและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือสังคมตามความสมัครใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมรูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันมั่นคงของครอบครัว หมายถึง แบบแผนหรือกระบวนการเสริมสร้างหลักประกันมั่นคงของครอบครัว ซึ่งประมวลขึ้นจากข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงของครอบครัวไทยและความคิดเห็นของครอบครัวต่อหลักประกันมั่นคงของครอบครัว เชื่อมโยงไปสู่แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีและความเข้มแข็งของครอบครัว ให้สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์

แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมที่ควรได้นำเข้ามาเป็นแนวทางการสร้างรูปแบบวิธีการให้ชุมชนในอาเซียนในสังคมมีดังต่อไปนี้

๑. ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่

ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่เป็นกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่าสังคมเป็นระบบที่ซับซ้อนระบบหนึ่งที่มีองค์ประกอบต่างๆหลายส่วนทำงานร่วมกันจนเกิดความมีเสถียรภาพ (Stability) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่มีองค์ประกอบของทฤษฎี๒ส่วนคือ

๑.๑ โครงสร้างสังคม (Social structure) ซึ่งเป็นรูปแบบอันถาวรที่เกิดจากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมเช่นวิถีชีวิตภายในครอบครัวและระบบเศรษฐกิจเป็นรูปแบบของโครงสร้างทางสังคมประเภทหนึ่งที่เกิดจากพฤติกรรมทางสังคมโดยความร่วมมือระหว่างกันในครอบครัวจนเกิดเป็นระบบการผลิตการบริโภคการจำแนกแจกจ่ายและการบริการที่มีขนาดใหญ่มีความเกี่ยวพันระหว่างกันทั่วทั้งสังคม

๑.๒ หน้าที่ทางสังคม (Social functions) เป็นส่วนที่ทำหน้าที่เชื่อมโครงสร้างสังคมแต่ละส่วนเข้าด้วยกันทำให้สังคมทั้งระบบเกิดการประสานงานและทำงานร่วมกัน

แนวความคิดของทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่เกิดมาจากนักสังคมวิทยาชาวอังกฤษชื่อออกุสต์ กองต์ ที่มองว่าการที่สังคมจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้นจะต้องมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปด้วยกันทั้งระบบต่อมานักสังคมวิทยาชาวอังกฤษชื่อเฮนรี เบอร์ตสเปนเซอร์ได้เสนอแนวความคิดว่าสังคมมนุษย์นั้นมีลักษณะเหมือนกับโครงสร้างร่างกายของมนุษย์ (Human organism) ที่มีส่วนประกอบต่างๆทั้งภายในและภายนอกแต่ละส่วนประกอบจะมีความความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและแนวความคิดของสเปนเซอร์เป็นแนวความคิดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อนักคิดทางสังคมในสมัยที่สเปนเซอร์มีชีวิตอยู่เป็นอย่างมาก

ทาลคอตท์ พาร์สัน เป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันที่นำเอาแนวความคิดด้านโครงสร้าง-หน้าที่มาพัฒนาในสหรัฐอเมริกาที่มองทุกๆระบบและทุกหน้าที่หลักของสังคมจะเป็นตัวกระทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบและดำรงอยู่ต่อไป พาร์สันเห็นว่าวัฒนธรรมเป็นพลังยึดเหนี่ยวที่สำคัญของพื้นฐานต่างๆ (Element) ของสังคมเรียกว่าระบบวัฒนธรรม (Cultural System) มันเชื่อมการ

ปฏิสัมพันธ์กับตัวผู้กระทำและทำให้บุคลิกภาพและระบบสังคมสมบูรณ์แบบระบบวัฒนธรรมจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม(Social System) และอยู่ในบรรทัดฐานและค่านิยม^{๑๔}

พาร์สันมองระบบวัฒนธรรมว่าเป็นแบบแผนมีระเบียบทางสัญลักษณ์มีการปลูกฝังด้านบุคลิกภาพมีแบบแผนในรูปสถาบันในระบบสังคมเช่นมีลักษณะเชิงสัญลักษณ์และจิตพิสัยและมักถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งเสมอ

ระบบวัฒนธรรมสามารถควบคุมระบบการกระทำอีกระบบหนึ่งได้พาร์สันสรุปว่ามาตรฐานทางศีลธรรมเป็นเทคนิคสมบูรณ์แบบที่เชื่อมประสานของระบบการกระทำระบบวัฒนธรรมจึงอยู่เหนือระบบอื่น

ระบบบุคลิกภาพ (Personality System)

ระบบบุคลิกภาพ (Personality System) ถูกควบคุมโดย๓ระบบ

๑. ระบบวัฒนธรรมผ่านการขัดเกลาทางสังคม

๒. ระบบสังคมผ่านการขัดเกลาทางสังคม

๓. องค์ประกอบพื้นฐานของบุคลิกภาพคือการแสดงออกซึ่งความต้องการ

บุคลิกภาพจึงถูกนิยามความหมายว่าระบบที่จัดระเบียบไว้เกี่ยวกับแนวทางและแรงจูงใจต่อการกระทำของผู้กระทำแต่ละคนและมูลเหตุของการจูงใจต้องการกระทำ

โรเบิร์ตเคเมอร์ตันเป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันที่มองว่าแต่ละแบบอย่างทางสังคมหรือโครงสร้างสังคมจะมีหน้าที่หลายและมีหน้าที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับการมองว่าจะมองจากจุดใดและกับบุคคลใดบางแบบอย่างทางสังคมหรือโครงสร้างสังคมอาจมีหน้าที่ที่ชัดเจนมากกว่าหน้าที่อื่นซึ่งเรียกว่าหน้าที่หลัก (Manifest functions) แบบอย่างทางสังคมหรือโครงสร้างสังคมบางส่วนอาจมีหน้าที่ที่ไม่สำคัญหรือทำหน้าที่สนับสนุนมากกว่าซึ่งเรียกว่าหน้าที่รอง (Latent functions) แต่บางแบบอย่างทางสังคมหรือโครงสร้างสังคมที่เกิดขึ้นมานั้นเป็นสิ่งที่สังคมไม่ต้องการจะเรียกว่าหน้าที่ที่ไม่มีประโยชน์ (Dysfunctions) เมอร์ตันนำมโนทัศน์เรื่องหน้าที่ไปอธิบายพฤติกรรมต่างๆโดยแบ่งมโนทัศน์เรื่อง "หน้าที่" ออกเป็น๒นัยด้วยกันคือ

๑)หน้าที่ปรากฏ (Manifest Function) หรือหน้าที่ซึ่งเปิดเผยตัวเองออกมาอย่างชัดเจนและเป็นผลโดยตรงหรือโดยเจตนาของพฤติกรรมซึ่งผู้กระทำรู้และเข้าใจ

๒)หน้าที่แอบแฝง (Latent Function) ซึ่งเป็นผลโดยอ้อมหรือเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจเช่นการเดินรำขอฝนของชาวอินเดียนโฮปี (Hopi) ในอเมริกาเป็นพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ฝนตกหรือเป็นเจตนาของการเดินรำ (Manifest Function) แต่การเดินรำนั้นยังมีหน้าที่แอบแฝงคือการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกในกลุ่ม

ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory)

ทฤษฎีความขัดแย้งเป็นทฤษฎีที่มีรากฐานของสมมุติฐานที่ว่าสังคมคือระบบที่มีลักษณะซับซ้อนของความไม่เท่าเทียมกัน (Inequality) และความขัดแย้ง (Conflict) ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคมเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนให้ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่มี

^{๑๔}Parsons, Talcott, and Smelser, Nell J, Economy and Society: A Study in the Integration of Economic and Social Theory. London: Routledge&KeganPaul, 1984.

ความสมบูรณ์ขึ้นกล่าวคือทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคมมีแนวความคิดว่าสังคมนั้นไม่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแต่สังคมนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งแยก (Division) อันเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมนักสังคมวิทยาในกลุ่มความขัดแย้งทางสังคมจะพยายามค้นหาว่าปัจจัยต่างๆเช่นชั้นทางสังคมเชื้อชาติกลุ่มชนเพศและอายุมีความเกี่ยวพันกับความไม่เท่าเทียมของการกระจายทรัพยากรที่มีคุณค่าในสังคมได้แก่เงินอำนาจการศึกษาและเกียรติยศทางสังคมอย่างไรนอกจากนี้นักวิชาการในกลุ่มความขัดแย้งทางสังคมจะมองว่าในสังคมเกิดการแข่งขันกันเพราะในสังคมมีความขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากคนกลุ่มต่างๆในสังคมได้รับผลประโยชน์และผลตอบแทนที่ไม่เท่าเทียมกับสิ่งตอบแทนและผลประโยชน์ที่คนในสังคมได้รับมีความแตกต่างกันออกไปตามตำแหน่งและหน้าที่ทางสังคมนักสังคมวิทยาในกลุ่มนี้ยังมองว่าสังคมมีความขัดแย้งกันอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นสาเหตุทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงตามมา

ลิวอิสเอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser) เป็นนักทฤษฎีความขัดแย้งที่มองว่าความขัดแย้งก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบและอธิบายว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีความสมานสามัคคีอย่างสมบูรณ์เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะหนึ่งของมนุษย์ทั้งในความเกลียดและความรักต่างก็มีความขัดแย้งทั้งสิ้นความขัดแย้งสามารถแก้ปัญหาความแตกแยกและทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มได้เพราะในกลุ่มมีทั้งความเป็นมิตรและความเป็นศัตรูอยู่ด้วยกันโคเซอร์มีความเห็นว่าความขัดแย้งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถทำให้สังคมเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่เขาจะพยายามทำการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้นๆให้เป็นไปตามเป้าหมายของเขาได้นอกจากนี้โคเซอร์ยังเสนอว่าความขัดแย้งยังสามารถทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มลดความเป็นปรปักษ์พัฒนาความซับซ้อนของโครงสร้างกลุ่มในด้านความขัดแย้งและร่วมมือและสร้างความแปลกแยกกับกลุ่มต่างๆเป็นต้น^{๑๐}

ทฤษฎีสิ่งเร้า – การตอบสนองหรือทฤษฎีการเสริมแรง

ทฤษฎีสิ่งเร้า – การตอบสนองกล่าวว่าพฤติกรรมสังคมสามารถเข้าใจได้จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองสิ่งเร้า (Stimulus) หมายถึงเหตุการณ์ภายนอกหรือภายในที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไปพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนี้เรียกว่าการตอบสนอง (Response) ถ้าการตอบสนองทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจก็เป็นการให้รางวัลหรือแรงเสริมแก่การตอบสนองของตนปริมาณของแรงเสริมที่สัมพันธ์กับการตอบสนองจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมตอบสนองนี้จะเกิดขึ้นอีกหรือไม่

George Homansเขียนไว้ว่า “ถ้าพฤติกรรมของบุคคลตามด้วยรางวัลเขาจะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก” ในทางตรงข้ามถ้าไม่ได้รับรางวัลพฤติกรรมจะลดลงและบุคคลจะหลีกเลี่ยงไม่ทำพฤติกรรมที่จะถูกลงโทษด้วยเหตุที่มีการเสริมแรงเข้ามาเกี่ยวข้องทฤษฎีนี้บางครั้งจึงเรียกว่าทฤษฎีการเสริมแรงหรือทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งส่งเสริมแรงมีทั้งที่เป็นปฐม

^{๑๐} ลิวอิสเอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser) อังโน จามารี พัทธ์พงษ์, แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา ตอน เอมีลเดอริโอม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์), ๒๕๓๕.

ภูมิและทฤษฎีภูมิสิ่งเสริมแรงที่ดูภูมิคือสิ่งเร้าที่มีคุณสมบัติในการเสริมแรงเนื่องมาจากการเชื่อมโยงกับแรงเสริมปฐมภูมิการเสริมแรงทฤษฎีภูมินี้มีความสำคัญกับพฤติกรรมสังคมมากเพราะสำหรับพฤติกรรมสังคมแล้วการเสริมแรงมักได้แก่การยอมรับ - ไม่ยอมรับซึ่งก็คือสิ่งเสริมแรงทฤษฎีภูมินั้นเองการยอมรับ - ไม่ยอมรับก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความสามัคคีได้

ทฤษฎีสิ่งเร้า - การตอบสนองเป็นทฤษฎีที่สำคัญของจิตวิทยาสังคมเพราะเป็นการประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมความพึงพอใจระหว่างบุคคลการพัฒนาจรรยาความก้าวร้าวการสร้างและเปลี่ยนทัศนคติเป็นต้นเพราะคนเรามักจะต้องการการยอมรับจากผู้อื่นการยอมรับในการเข้าร่วมกลุ่มซึ่งจะสอดคล้องกับทัศนคติของแต่ละบุคคลด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมการอยู่ร่วมกัน

๑) หลักสาราณียธรรม๖

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวถึงหลักธรรมสาราณียธรรม ๖ ไว้ว่า สาราณียธรรม ๖ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หลักการอยู่ร่วมกัน สาราณียธรรม ๖ คือ

๑. เมตตาทายกรรม ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาตวจีกรรม ตั้งเมตตาตวจีกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓. เมตตามโนกรรม ตั้งเมตตามโนกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

๔. สาธารณโภคี ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน ข้อนี้ใช้อุปปฏิวัตตโภคี ก็ได้

๕. สีลสามัญญตา มีศีลบริสุทธิเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตตั้งงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

๖. ทิฐิสามัญญตา มีทิฐิงามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น สิ้นทุกข์ หรือ ขจัดปัญหา

ธรรม ๖ ประการนี้ มีคุณ คือเป็นสารณียะทำให้เป็นที่ระลึกถึง เป็นปิยกรรมทำให้เป็นที่รัก เป็นครุกรรมทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ ความกลมกลืนเข้าหากัน เพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคี และเอกภาพ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๒๑}

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว^{๒๒} ได้กล่าวถึง สารณียธรรม คือ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน

๑. ดูก่อนผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้เข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนร่วมพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง ธรรมข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๒. อีกประการหนึ่ง ผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้เข้าไปตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนร่วมพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง ธรรมข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๓. อีกประการหนึ่ง ผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้เข้าไปตั้งโมหกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนร่วมพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง ธรรมข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๔. อีกประการหนึ่ง ผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ไม่หวงลาภอันประกอบด้วยธรรม ได้มาแล้วโดยธรรม โดยที่สุดแม้เพียงอาหารในบาตร ไวรบริโภค แบ่งปันกันฉันกับเพื่อนร่วมพรหมจรรย์ ผู้มีศีลทั้งหลาย ธรรมข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๕. อีกประการหนึ่ง ผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ถึงความเป็นผู้มีศีลเสมอกันกับเพื่อนร่วมพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังในศีลที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท อันวิญญูชนสรรเสริญอันกิเลสไม่จับต้อง เป็นไปเพื่อสมาธิ ธรรมข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๖. อีกประการหนึ่ง ผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ถึงความเป็นผู้มีทัญญูเสมอกันกับเพื่อนร่วมพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลังในทัญญูซึ่งประเสริฐ เป็นเครื่องนำสัตว์ออกจากทุกข์ นำไปเพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบแก่ผู้ทำตามคำสอน ธรรมข้อนี้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

^{๒๑}ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗.

^{๒๒}ที.ปา.(ไทย).๑๑/๓๒๔/๓๓๐-๓๓๒.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม” สารานุกรมธรรม ๖ แปลว่า ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หลักการอยู่ร่วมกัน ได้แก่

(๑) เมตตาทายกรรม : ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(๒) เมตตาวจีกรรม : ตั้งเมตตาวจีกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(๓) เมตตามโนกรรม : ตั้งเมตตามโนกรรม ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กันมองเห็นในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

(๔) สาธารณโภคี : ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือเมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียวนำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกันข้อนี้ ใช้ปฏิบัติวิภัตตโคศิกก็ได้

(๕) สีลสามัญญตา : มีศีลบริสุทธิเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัยไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

(๖) ทิฏฐิสามัญญตา : มีทิฏฐิดีงามเสมอกันเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลังคือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นสิ้นทุกข์หรือขจัดปัญหา^{๒๓}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ธรรมานุญชีวิต” ว่าหลักการอยู่ร่วมกันที่เรียกว่าสารานุกรมธรรม (ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน) ๖ ประการคือ

๑. เมตตาทายกรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการร่วมชุมชน ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่างๆ โดยเต็มใจ แสดงอาการกิริยาสุภาพเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาวจีกรรม พุดต่อกันด้วยเมตตา คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓. เมตตามโนกรรม คิดต่อกันด้วยเมตตา คือตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในด้านดีมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

๔. สาธารณโภคี ได้มาแบ่งกันกินใช้คือ แบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อยก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน

๕. สีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขาคือมีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวมไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ

^{๒๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๒๐๐.

๖. ทิฏฐิสามัญญตา ปรับความเห็นเข้ากันได้คือเคารพรับฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ในหลักการสำคัญยึดถืออุตมคติ หลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน^{๒๔}

ทองหล่อ วงษ์ธรรมา ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสน” สารานุกรมธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หมายถึง คุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น สารานุกรมธรรม มี ๖ คือ

๑. เมตตาการุณยธรรม คือ ทำต่อกันด้วยเมตตา หมายถึง ทำสิ่งใดก็ทำด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น แสดงไมตรีและหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชน โดยช่วยเหลืออุเคราะห์ต่างๆ ด้วยความเต็มใจ แสดงออกปฏิกิริยาสุภาพ เคารพนับถือทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาวชิกรรม คือ พุดกันด้วยเมตตา หมายถึง จะพูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกันเช่น แนะนำ สั่งสอนตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ พูดจริงไม่พูดเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว

๓. เมตตามโนกรรม คือ คิดต่อกันด้วยเมตตา หมายถึง จะคิดอะไรก็คิดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี

๔. สาธารณโภคี คือ แบ่งปันสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรม หมายถึง แบ่งปันลาภที่ร่วมกันหา ร่วมกันทำโดยยุติธรรม แม้สิ่งของที่ได้มาจะน้อย แต่ก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั้งถึงกัน นั่นคือ การร่วมสุข ร่วมทุกข์กัน

๕. สีลสามัญญตา คือ มีความประพฤติเสมอภาคกัน หมายถึง ประพฤติสุจริตดีงามเหมือนกัน มีระเบียบวินัยเป็นแบบเดียวกัน ไม่ประพฤติให้เป็นที่รังเกียจ หรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ

๖. ทิฏฐิสามัญญตา คือ มีความเสมอภาคกันทางความคิด หมายถึง ปรับความคิดความเห็นให้มีเหตุ มีผลถูกต้องเหมือนกัน นั่นคือ การเคารพเหตุผล ยึดหลักความดีงามเป็นอุตมคติอย่างเดียวกัน^{๒๕}

หลักธรรมในการครองเรือน

หลักธรรมสำหรับการอยู่ครองเรือนหมายถึงหลักธรรมสำหรับการครองชีวิตที่ดีของฆราวาสโดยที่ฆราวาสซึ่งหมายถึงคนมีเหย้ามีเรือน มีครอบครัว หรือที่เรียกว่าคฤหัสถ์ คือผู้ครองเรือนนั้น จะเป็นคนมีฐานะมั่นคง มีครอบครัวเป็นปึกแผ่น เป็นฝั่งเป็นฝามั่นคง มีความสุขตามวิสัยของชาวบ้านทั่วไป จะต้องรู้จักปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้า รู้จักปลูกฝังกุศลธรรมให้เกิดขึ้นในใจ ยึดถือปฏิบัติตามหลักฆราวาสธรรม ๔ ประการคือ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ แต่ละประการมีความหมายในแนวปฏิบัติ ดังนี้

สัจจะ สัตย์ซื่อต่อกันหมายถึง การดำรงมั่นในสัจจะ การมีความจริง ความซื่อตรง ซื่อสัตย์จริงใจ พูดจริง ทำจริง โดยจะทำอะไรก็ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจกัน กล่าวในเชิงปฏิบัติ ได้แก่ ความ

^{๒๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า๒๓-๒๔.

^{๒๕} ทองหล่อ วงษ์ธรรมา , ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสน, (กรุงเทพมหานคร : โอ เอส. พรินติ้งเฮ้าส์ , ๒๕๓๘) , หน้า ๒๙๔-๒๙๕.

ชื่อตรงต่อคู่ชีวิตของตน ผู้ครองเรือนที่ดีต้องมีความรับผิดชอบต่อกู้ครองของตัวเอง มีความจริงใจต่อกู้ครอง ไม่ประพฤติตนเป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก หรือประพฤตินอกใจคู่ครองเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ทำให้คู่ครองไว้วางใจกันและกันได้ หากปราศจากคุณธรรมข้อนี้ ย่อมทำให้คู่ครองสามภรรยาอยู่ร่วมกันด้วยความหวาดระแวง และทำให้อยู่กันไม่ยืดยึด ตัวอย่างเช่น สามภรรยาประพฤติให้เป็นทีกันแห่งแคลงใจกัน โดยฝ่ายภรรยาระแวงว่าสามีจะไปชมชอบสตรีอื่น เกรงว่าจะนำทรัพย์ที่ช่วยกันแสวงหามาได้ไปปรนเปรอสตรีอื่น เป็นผู้ไม่รักตนจริง คิดแต่จะปกปิด

ทมะ รู้จักข่มจิตของตนคือฝึกตน หมายถึงการรู้จักฝึกฝนตนเอง บังคับควบคุมตนเองได้ หรือการข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญาโดยผู้ครองเรือนที่ดีต้องหัดข่มใจ ข่มอารมณ์ของตนเองได้ สามารถระงับยับยั้งใจตัวเองได้ในทุกกรณี ไม่เป็นคนเจ้าอารมณ์ ไร้เหตุผล ไม่โกรธง่าย เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งทำหรือพูดไม่ถูกใจ เป็นการระงับเหตุทะเลาะกัน ต้องให้อภัยกัน ในขณะเดียวกัน ก็จำเป็นต้องหาทางหรือหาวิธีปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งๆขึ้นไปในด้านความประพฤติ ด้านการทำมาหากิน เป็นต้น

ขันติ อดทนหมายถึง ความอดทน มุ่งหน้าประกอบหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมายไม่ห่อถอย ขันติในที่นี้ มุ่งในแคว้นวิริยะ คือเพียรอดทน ไม่หวั่นไหวย่อท้อต่ออุปสรรคแห่งชีวิตโดยผู้ครองเรือนที่ดีต้องอดทนได้เสมอ เมื่อเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ ต้องมีใจเข้มแข็งหนักแน่น ไม่วู่วาม ทนต่อความสว่างล้ากล้าเกินกัน ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่างๆ เช่น อดทนต่อความลำบากตรากตรำในการทำงาน ในการประกอบอาชีพ อดทนต่อความเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่ใจเสาะเกินไป ไม่แสดงอาการอ่อนแอออกมา ความอดทนได้นี้เป็นเหตุให้เป็นคนกล้าทำงานและกล้าเสี่ยง ไม่หลบเลี่ยงงาน หรือไม่เป็นคนเกียจคร้าน เพราะผู้อดทนเสมอเท่านั้นจึงมักได้รับความสำเร็จในหลายๆเรื่อง

จาคะ รู้จักเสียสละหมายถึง การมีน้ำใจไม่หวงแหนของกินของใช้ต่างๆ แม้กับคู่ครองของตน ผู้ครองเรือนที่ดีจะต้องใจกว้าง มีความโอบอ้อมอารีใจไพเราะต่อกู้ครอง ต่อเพื่อน ตลอดจนญาติๆ ของคู่ครองเสมอหน้ากัน เหมือนปฏิบัติต่อตัวเอง ต่อเพื่อน และญาติของตัวเองกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การสามารถเสียสละความสุขสบายและประโยชน์ส่วนตน เพื่อคู่ครองหรือคนในครอบครัวได้ เช่น อดหลับอดนอนพยาบาลกันในยามเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นต้น หรือความมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล พร้อมทั้งจะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของคู่ครอง ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัวเอง

ขรवासธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ สรุปเป็นคำคล้องจองเพื่อให้จำง่ายว่า “จริงใจ ฝึกฝน ทนได้ ให้อภัย” เป็นหลักธรรมโดยตรงของขรवासผู้ครองเรือน โดยเป็นหลักธรรมที่จำเป็นในการครองชีวิตคู่อยู่ร่วมกัน และเป็นหลักธรรมช่วยควบคุมให้บุคคลในตระกูลมีความสมานสามัคคีกลมเกลียวกันทำให้ชีวิตคู่ของผู้ครองเรือนมีความสุขร่มเย็นตามสมควรแก่ขรवासวิสัย^{๒๖}

^{๒๖} <http://www.manager.co.th/Dhamma/ViewNews.aspx?NewsID=9560000013473>

๑๐. การสืบค้นจากฐานข้อมูลลิตีร์

ไม่มี

๑๑. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

๑ ภาษาไทย

๑) ภาษาบาลี - ไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Parimary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหาเถรสมาคม. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในการจัดฉลองศิริราชสมบัติครบรอบ ๖๐ ปีกรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๙

ราชบัณฑิตสถาน,พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์,๒๕๒๔

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑) หนังสือ

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ ,สังคมวิทยาตามแนวพุทธ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๔๕.

จรี จุลละเกศ.มานุษยวิทยาเบื้องต้น,กรุงเทพมหานคร: แพร่วิทยา, ๒๕๑๖

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนและชนชาติไท.กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,๒๕๔๐

ณรงค์ เส็งประชา.มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์ จำกัด, ๒๕๔๑.

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา.ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสน์, กรุงเทพมหานคร : โอ เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๘

ธีระพล อูวรรณโณ.เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษาหน่วยที่ ๑-๘, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,๒๕๔๔.

ประสาธ หลักศิลา. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ก้าวหน้า,๒๕๑๔.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต).พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๖.

_____ธรรมบุญชีวิต.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๗

พัฒน์ สุจำนงค์.การพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,๒๕๑๕.

พิทยา สายหู.ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ พิมพ์เศศ, ๒๕๒๖
พิชัย ผกาทอง. เอกสารประกอบการสอนรายวิชามนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร :

_____โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๔๗.

_____มนุษย์กับสังคม.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๔๗.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.มนุษย์กับสังคม, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,

๒๕๓๙

สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.วิถีไทย, เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๓.

สนง.ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.

๒๕๕๖-๒๕๖๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง, ๒๕๕๖.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์.การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕.

_____ ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

๒๕๔๖.

_____ ภูมิปัญญาไทย, กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยศึกษา, ๒๕๓๔.

สามารถ จันทร์สุรีย์.ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมู่บ้าน,

๒๕๓๖

สุเทพ สุนทรเกสัช, ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย : พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมและ

วัฒนธรรม, เชียงใหม่ : โกลบอลวิชั่น, ๒๕๔๐.

เสถียรโกเศศ.วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ของไทย, พระนคร: คลังวิทยา, ๒๕๑๖.

เสรี พงศ์พิศ.คืนสู่รากเหง้า : ทางเลือกและทัศนวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านกับ การพัฒนา

ชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : เทียนวรรณ, ๒๕๓๙.

เสาวคนธ์ สุดสวาท และคณะ.สังคมวิทยา, พระนคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

อมรา พงศาพิชญ์.ความสำคัญของวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

อังกูล สมคะเนย์.ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมนุษย์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ.กรุงเทพมหานคร : ครู

สภา, ๒๕๓๕.

อานนท์ อาภาภิรมย์.สังคมวิทยา.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๖.

(๒) อินเทอร์เน็ต

ธรรมสำหรับการครองเรือน แหล่งที่มา :

<http://www.manager.co.th/Dhamma/ViewNews.aspx?NewsID=๙๕๖๐๐๐๐๑๓๔๗๓>

(๓) วิทยานิพนธ์

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์. ศึกษาการสร้างกลไกมาตรการและองค์ความรู้ของสังคมเพื่อสร้าง

การปรับตัวของประชาชนอาเซียน. รายงานฉบับสมบูรณ์. ศูนย์บริการวิชาการ : สถาบัน

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๕.

๒. ภาษาอังกฤษ

Jeremy Kemp, The Dialectics of Village and State in Modern Thailand, (Journal of Southeast Asian Studies, 1963

Maciver, Robert M., Freedom and Control in Modren Society Van ostrandseries in Sociology, Veginia : Octagon Books, 1964.

Parsons, Talcott, and Smelser, Nell J., Economy and Society: A Study in the Integration of Economic and Social Theory. London: Routledge&KeganPaul,1984.

Warren, Roland L..The Community in America.Chicago : Rand McNally, 1963.

White. Leslie A. The Concept of Cultural System. University of California at South Bartara, 1978

๑๒.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การเผยแพร่ในวารสาร จดลิตธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่อื่น ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลิต รายงานผลการศึกษาจากการวิจัยเรื่องนี้นำไปสู่

๑. ได้ฐานข้อมูลประวัติ ความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์ในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่

๒. ได้มีการสังเคราะห์หาองค์ความรู้ที่จะใช้ในกระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่ ในชุมชน

๓. ได้รูปแบบ หลักการ และกระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่

๔. ได้กระบวนการเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่

๕. ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่ บนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีพุทธ ระดับชุมชน

ด้านหน่วยงานอื่นที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) รัฐบาล มหาวิทยาลัยภาครัฐและเอกชน

๒) ระดับกรม หรือ กระทรวง:กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

๓) ระดับอำเภอหรือจังหวัด: ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัด

๔) ระดับชุมชน หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๓.แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

ผลงาน	กลุ่มเป้าหมาย	แผนการถ่ายทอด	ระยะเวลา
๑. ฐานข้อมูลบริบทประวัติ ความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์ในการสร้างความมั่นคงของครอบครัว	- พ่อ-แม่มือใหม่ในชุมชน - นักวิชาการ - สาธารณชน	๑. สื่อสิ่งพิมพ์ (วารสาร/บทความ) ๒. สื่อ สารสนเทศ (อินเทอร์เน็ต) ๓. สื่อสารมวลชน (วิทยุ/โทรทัศน์)	ตลอดระยะเวลาดำเนินการ

ของพ่อ-แม่ มือใหม่ ในชุมชน		๔.สื่อใบปลิว/สื่อโฆษณา	
๒. กระบวนการสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่	-สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน -ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นระดับจังหวัด -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑.รายงานวิจัย/หนังสือ ๒.เอกสารบทความ	สิ้นสุดโครงการ
๓. ปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางการสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่	-สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน -ชุมชน -กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด(พมจ.)	๑.เวทีการนำเสนอการวิจัย/ชุดความรู้ในเวทีนานาชาติ	สิ้นสุดโครงการ

๑๔. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยวิจัยแบบคุณภาพภาคสนาม (Qualitative Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานและวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (Focus Group Discussion) ดังนี้

๑๔.๑ การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหนังสือ รายงานการวิจัย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ของชุมชนที่แสดงให้เห็นถึงประวัติ ความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์ในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่ ในชุมชนเหล่านั้น

ในส่วนของการวิจัยในภาคสนามเพื่อต้องการความรู้การเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่มือใหม่บนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธ โดยดำเนินการดังนี้ คือ

๑) ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้เกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์ในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่ ในชุมชน

๒) ศึกษาการสังเคราะห์หาองค์ความรู้ที่จะใช้ในกระบวนการเสริมสร้างมั่นคงของครอบครัวของพ่อ-แม่ มือใหม่ บนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธ

๓) ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการบูรณาการระหว่างอิทธิพลทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กับ การเสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัว เพื่อให้เกิดการพัฒนาภูมิปัญญาในระดับชุมชน

๔) ศึกษาปัญหา อุปสรรคข้อเสนอแนะที่แสดงให้เห็นถึง ความเป็นมาทางสังคมและวัฒนธรรม บทบาท ความสัมพันธ์ ของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับชุมชนในอาเซียนเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาการสร้างความมั่นคงของครอบครัวพ่อ-แม่มือใหม่

๑๔.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

การศึกษาระดับชุมชนในอำเภอต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์โดยเน้นการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน ทั้งสัมภาษณ์เดี่ยวและสัมภาษณ์กลุ่ม (In-depth Interviews / Group Interviews) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในชุมชนกรณีศึกษา ได้แก่ ๑) ชุมชนตำบลบึงปลาทุ อ.บรรพตพิสัย ๒) ชุมชนตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว และ ๓) ชุมชนตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์

๑๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้ จากการตั้งประเด็นหลักในการศึกษาสภาพทั่วไป อิทธิพลทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัว

๑) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสัมภาษณ์กลุ่ม (In-depth Interviews / Group Interviews)แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) รวมทั้งการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การวิเคราะห์ทางปรากฏการณ์วิทยา การวิเคราะห์จากปัญหาต่างๆ ของพ่อ-แม่มือใหม่ ในชุมชน

๒) การวิเคราะห์ความรู้จากนักวิชาการ นักสังคมวิทยา นักพัฒนาชุมชน เพื่อให้ได้กระบวนการ นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพและปริมาณ

๓) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากส่วนต่างๆ มาสังเคราะห์รวมกัน โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการองค์ความรู้และประยุกต์ใช้วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการสร้างความมั่นคงของครอบครัวพ่อ-แม่มือใหม่

๔) ได้ผลการเรียนรู้เชิงประจักษ์ของการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวพ่อ-แม่มือใหม่บนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑๕. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

การวิจัยในเรื่องนี้จะใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน ๑๒ เดือน โดยคณะผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยตามแผนการบริหารและการดำเนินงานดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการบริหารและแผนการดำเนินงาน	ระยะเวลา (เดือน)											
	ตค	พย	ธค	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย
๑. ขออนุมัติโครงการ		←→										
๒. ประชุมเตรียมความพร้อมของคณะผู้ร่วมวิจัยเพื่อวางแผนดำเนินการวิจัย		←→										
๓. ศึกษาวิเคราะห์กรอบแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง			←→									

๔. ถอดบทเรียนจากการศึกษาเปรียบเทียบเชิงบริบท				↔							
๕. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก				↔							
๖. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะและสกัดเป็นองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การออกแบบสอบถามเชิงประจักษ์						↔					
๗. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติจากแบบสอบถามเพื่อหาค่าเฉลี่ยและสถิติในด้านอื่นๆ							↔				
๘. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ประกอบการตีความหรือหาความเชื่อมโยงจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกและจากเวทีสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุป									↔		
๙. นำองค์ความรู้หรือตัวแบบที่ได้มาจัดพิมพ์รายงานนำเสนอต่อสาธารณชน										↔	

๑๖. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย (อุปกรณ์การวิจัย, โครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ) ระบุเฉพาะปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม

๑) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ มีความพร้อมในด้านองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ มีห้องประชุมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และมีห้องทำงานพร้อมอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานพร้อม

๒) มีคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งที่เป็นบรรพชิตและฆราวาสพร้อมที่จะคอยประสานและสนับสนุนการวิจัย

๓) มีสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นส่วนสนับสนุนและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

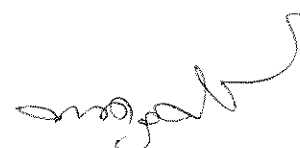
๔) มีอุปกรณ์เครื่องมือและสื่อที่จะนำเสนอการวิจัยทั้งกล้องวีดีทัศน์ เครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง

๕) พื้นที่กรณีศึกษาส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในจังหวัดที่มีนิสิตมจร. ในความดูแลคอยเชื่อมประสาน

๖) ในส่วนที่ต้องการ คือ การสานต่อกับองค์กร / สถาบันการศึกษา / สถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายในด้านการการแก้ไขปัญหาคความยากจนของชาวนาไทยเพื่อประกอบการศึกษาวิเคราะห์เชิงนโยบาย

๑๗. งบประมาณของโครงการวิจัย

รายการ	จำนวนเงิน
๑. งบบุคคลากร (ถ้ามี) (ให้เขียนเฉพาะรายการที่มี)	
๑.๑ ผู้ช่วยนักวิจัยทำงานเต็มเวลา ค่าจ้างชั่วคราว ปฏิญญาโท จำนวน ๑ คน ๓ เดือน (๑ x ๖ x ๕,๐๐๐)	๑๕,๐๐๐
รวม	๑๕,๐๐๐
๒. งบดำเนินงาน (ให้เขียนเฉพาะรายการที่มี)	
๒.๑ ค่าตอบแทน	
๒.๑.๑ ค่าตอบแทนคณะวิจัย เฉพาะผู้อำนวยการแผนงานวิจัย/หัวหน้าโครงการวิจัย	๓๐,๐๐๐
๒.๑.๒ ค่าตอบแทนทำงานล่วงเวลา	๕,๐๐๐
๒.๑.๓ ค่าตอบแทนอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์ผู้บริหาร	๑๐,๐๐๐
รวม	๔๕,๐๐๐
๒.๒. ค่าใช้สอย เช่น	
๑) ใช้จ่ายในการเดินทาง	๑๐,๐๐๐
๒) ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์	๑๐,๐๐๐
๓) ค่าจ้างเหมาบริการ	๑๐,๐๐๐
๔) ค่าใช้จ่ายในการจัดสัมมนาและฝึกอบรม	๔๐,๐๐๐
๕) ค่าเงินประกันสังคม	๕,๐๐๐
๖) ค่าจัดทำเล่มรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์	๕,๐๐๐
๗) ค่าใช้สอยอื่นๆ ค่าไปรษณีย์ ค่าทำเนียบกรมการเงินธนาคาร เป็นต้น	๕,๐๐๐
รวม	๘๕,๐๐๐
๒.๓ ค่าวัสดุ เช่น	
๑) วัสดุสำนักงาน	๕,๐๐๐
๒) วัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	๕,๐๐๐
๓) วัสดุไฟฟ้าและวิทยุ	๕,๐๐๐
๔) วัสดุโฆษณาและเผยแพร่	๕,๐๐๐
๕) วัสดุคอมพิวเตอร์	๕,๐๐๐
๖) วัสดุอื่นๆ ฯลฯ	๕,๐๐๐
รวม	๓๐,๐๐๐
๒.๔ ค่าธรรมเนียมการอุดหนุนสถาบัน (๗.๕ %)	
๓. งบลงทุน / ครุภัณฑ์(ถ้ามี)	
รวมงบประมาณ (หนึ่งแสนเจ็ดหมื่นห้าพันบาทถ้วน)	๑๗๕,๐๐๐

๑๘. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ชุดความรู้ ที่ครอบคลุมในด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีพุทธ ในการเสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัว

๒. ได้ข้อเสนอแนะ บทความการวิจัยและแนวทางการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัว โดยผ่านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีนำไปสู่การพัฒนาภูมิปัญญา

๓. ผลการศึกษาวิเคราะห์จะเป็นแนวทางการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวพ่อ-แม่ มือใหม่ในสังคมไทย

๔. ผลการศึกษาวิเคราะห์จะเป็นแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัวพ่อ-แม่ มือใหม่ ที่เหมาะสม

๕. นักวิชาการและผู้สนใจ ได้รับความรู้ ความเข้าใจในการเสริมสร้างเสริมสร้างความมั่นคงทางครอบครัวพ่อ-แม่ มือใหม่

๖. ได้ทราบแนวโน้มและทิศทางการสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อการสร้างความมั่นคงของครอบครัววิถีพุทธ

๑๙. โครงการวิจัยต่อเนื่องปีที่ ๒ ขึ้นไป-

๒๐. โครงการนี้หรือส่วนใดส่วนหนึ่งหรือโครงการสืบเนื่องจากนี้ ได้ยื่นเสนอขอรับทุน หรือได้รับการสนับสนุนจากแหล่งทุนอื่นหรือไม่

(/) ไม่ได้ยื่นเสนอขอรับทุน

() ยื่นเสนอโปรดระบุแหล่งทุน

() ได้รับการสนับสนุน จาก.....ชื่อโครงการ.....

(โปรดระบุความจำเป็นหรือความแตกต่างจากโครงการนี้)

() ไม่ได้รับการสนับสนุน

() ยังไม่ทราบผลการพิจารณา

๒๑. โครงการนี้มีการใช้สิ่งมีชีวิตที่มีการดัดแปลงทางพันธุกรรมหรือไม่

มี

ไม่มี

๒๒. คำชี้แจงอื่นๆ (ถ้ามี)

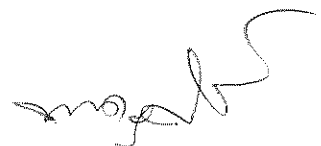
๒๐. ลงลายมือชื่อ หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมวัน เดือน ปี

(ดร.พระครูนิวาสิตขันธ์)

หัวหน้าโครงการวิจัย

๑๔ กันยายน ๒๕๕๘

ส่วน ค : ประวัติคณะผู้วิจัย

๑. หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ดร.พระครูนิวิฐศีลขันธ (ณรงค์ ฐิตวฑฒโน)
 ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Dr.Phrakhrunivitsinlakhan (NarongDhitawatthano)
 เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๓-๖๐๑๑๐๐๕๑๖-๑๙-๐
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 เจ้าคณะอำเภอแม่วงก์ เจ้าอาวาสวัดมฤคทายวัน อำเภอ
 แม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์

หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ
 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

ที่อยู่ปัจจุบัน วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบล
 นครสวรรค์ออก อำเภอเมือง
 จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐
 สถานที่ทำงาน สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 โทรศัพท์ ๐๘๑-๐๔๐๙๕๓๕
 E-mail Narong_pum@hotmail.com
 ประวัติการศึกษา

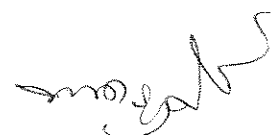
พธ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
 พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
 สาขาวิชาสืบสวนสอบสวน, อาชญวิทยา, กฎหมายปกครอง,
 กฎหมาย ป.วิอาญา, กฎหมายลักษณะพยาน, งานมวลชนสัมพันธ์,
 งานต่อต้านยาเสพติด, งานอบรมพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม ฯลฯ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
 สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัย
 ในแต่ละผลงานวิจัย

๑) หัวหน้าโครงการวิจัย : เรื่อง “การพัฒนาระบบการบริหารจัดการขององค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์บนฐานพุทธธรรม” งบประมาณ ๒๕๕๘

๒) ผู้วิจัยร่วมโครงการวิจัย : เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาบึงน้ำขนาดใหญ่แบบมีส่วนร่วม
 ร่วมในสังคมไทย” ได้รับงบประมาณสนับสนุน ปีงบประมาณ ๒๕๕๘

๓) งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่และแหล่งทุน (อาจมากกว่า ๑ เรื่อง) : “การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด นครสวรรค์ บนฐานพุทธธรรม” ทุนวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๔) งานวิจัยที่กำลังทำ : “การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำรินในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่วังก์” ได้รับงบประมาณสนับสนุน ปีงบประมาณ ๒๕๕๙

๒. ผู้ร่วมวิจัย (๑)

๑. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)	นางสาวอาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)	Miss ApronratLertpairaud
๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน	๓-๖๐๙๙-๐๐๑๖๓-๐๔-๓
๓. ตำแหน่งปัจจุบัน	นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

ที่อยู่ปัจจุบัน	๕๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ ตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์	๐๘๑-๓๒๔๔๑๒๖
E-mail	g_nueng๒๕๕๒@hotmail.com

๕. ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี (ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ปริญญาโท (พธ.ม.) สาขารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กำลังศึกษาปริญญาเอก (พธ.ด.) สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๖. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

๑. มีความเชี่ยวชาญในการสอน การบรรยาย การฝึกอบรม
๒. มีความเชี่ยวชาญในการทำงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ
๓. ใช้คอมพิวเตอร์ได้ดี สามารถจัดการระบบฐานข้อมูลได้เป็นอย่างดี

ประวัติผู้วิจัยร่วม(๒)

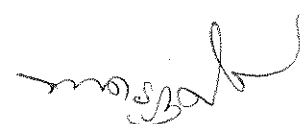
๑. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย)	นายธัชพล ырรรยง
ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)	Mr. ThutchaphonYanyong

๒. เลขหมายบัตรประชาชน ๑-๖๖๙๙-๐๐๐๘๑-๖๒-๘
๓. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
วิทยาลัยสงฆ์นครน่านเฉลิมพระเกียรติฯ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ วิทยาลัยสงฆ์นครน่านเฉลิมพระเกียรติฯ วัดพระธาตุแช่แห้ง
ตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐ มือถือ
๐๘๙-๙๕๓-๔๑๒๙ E-mail : Aramboy๗๗@hotmail.com
๕. ประวัติการศึกษา นธ.เอก
พธ.บ.(บริหารรัฐกิจ)
รป.ม.(นโยบายสาธารณะ)
๖. สาขาวิชาที่ชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
การอบรมคุณธรรมจริยธรรม, วิทยากร, พิธีกร
๗. ประสบการณ์ในการทำวิจัย

ประวัติผู้วิจัยร่วม(๓)

๑. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ดร.อัครเดช พรหมกัลป์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Dr.AkkradechaBrahmakappa
๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๕๔๘๐๒๐๐๐๐๔๔๑๔
๓. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
นครสวรรค์
๔. หน่วยงานและสถานที่ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ที่ ๖
ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร.๐๕๖-
๒๑๙๙๙๙ โทรสาร.๐๕๖-๒๑๙๙๙๘ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๒-๙๔๕๕๕๘๔
E-mailakkaratv@hotmail.com, akkaratv๘๖๖๘@gmail.com
๕. ประวัติการศึกษา
- ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.นิเทศศาสตร์) สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
 - ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 - ปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๖. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
- การศึกษาและวิจัยชุมชน/ การจัดการทรัพยากรชุมชน /ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์
 - การสื่อสารมวลชน / การเก็บข้อมูล / การนำเสนอ / การเข้าถึงชุมชน
 - การบริหารจัดการองค์กร / การบริหารองค์การสื่อชุมชน (เคเบิลทีวีท้องถิ่น)
 - ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน/สังคม /สังคมวิทยาการพัฒนา/การพัฒนาชนบทไทย
๗. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ๗.๑ ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ผู้ช่วยผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนพื้นที่กลางน้ำกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย
- ๗.๒ หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย
- ๑) หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาบึงน้ำขนาดใหญ่แบบมีส่วนร่วมในสังคมไทย” เสนอ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ งบประมาณ ๒๕๕๘
 - ๒) ผู้ร่วมวิจัย แผนงาน : ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยในพื้นที่กลางน้ำ เสนอ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ งบประมาณ ๒๕๕๙ โดยรับผิดชอบในฐานะหัวหน้าโครงการย่อยที่ ๒การจัดการชุมชนพื้นที่กลางน้ำเชิงยุทธศาสตร์กับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย
 - ๓) หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับการพัฒนานักศึกษาสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในฐานะแรงงานข้ามชาติมาตรฐานวิชาชีพ” งบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีงบประมาณ ๒๕๕๙
 - ๔) หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “ศึกษาความขัดแย้งกับการสืบสานงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ” งบประมาณสนับสนุนจากวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีงบประมาณ ๒๕๕๘
 - ๕) หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “ทัศนคติที่มีต่อบทบาทและการแสดงออกของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์” งบประมาณสนับสนุนจากวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
- ๗.๓ งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : (ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุนย้อนหลังไม่เกิน ๕ ปี
๑. ศึกษาความขัดแย้งกับการสืบสานงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ
 ๒. ทัศนคติที่มีต่อบทบาทและการแสดงออกของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 ๓. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) เรื่อง “การพัฒนาแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

๓) วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) เรื่อง “ภาวะผู้นำกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรมของพระเทพปริยัติเมธี (สถิตย์สิริโร)”

๗.๔ผลงานวิจัย-บทความ หนังสือ ที่ตีพิมพ์ และแหล่งทุน

๑. “ศึกษาความขัดแย้งกับการสืบสานงานประเพณีแก่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ” นำเสนอเนื่องในงาน The ๗th International Buddhist Research Seminar Organized by the Buddhist Research Institute Mahachulalongkornrajavidyalaya University, and Nan Sangha College, Nan Province, Thailand. ๑๘-๑๙ February ๒๐๑๖ (International conference) และในการประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติและระดับชาติ ครั้งที่ ๓ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ๒๘-๒๙ มีนาคม ๒๕๕๕
๒. ทศนคติที่มีต่อบทบาทและการแสดงออกของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์” ในวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฉบับที่ ๓/๒๕๕๘
- ๓.บทความทางวิชาการเรื่อง “สังคมแห่งอัปมัญญา: ปลายทางแห่งการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้ง” วารสารมหาจุฬาวិชาการ ISSN : ๒๕๐๘-๑๐๗๘ ฉบับพิเศษเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลก ประจำปี ๒๕๕๘
๔. บทความทางวิชาการเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” นำเสนอในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ MCU CRONGRESSNo.๑ จัดโดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. บทความทางวิชาการเรื่อง “มหาอุทกภัยตำราที่ธรรมชาติเขียนให้เรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์” นำเสนอในวารสารทางวิชาการ : วารสารบัณฑิตศึกษาปริทัศน์ (วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์) ISSN : ๑๙๐๕-๑๖๐๓ ฉบับเดือนมกราคม-เมษายน ๒๕๕๕
๖. บทความทางวิชาการเรื่อง “ภาวะผู้นำ : การถึงพร้อมแห่งบุคคลที่ต้องผ่านการขับเคลื่อนพัฒนา” นำเสนอในวารสารทางวิชาการ : วารสารบัณฑิตศึกษาปริทัศน์ (วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์) ISSN : ๑๙๐๕-๑๖๐๓ ฉบับเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๖

